

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS – Izhaja štirinajstredno med šolskim letom – Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/1, telefon 22-284 – Poštni predal 355-VII.
Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din – Št. tek. računa: 501-8-26/1.
Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 5. MARCA 1971

LETO XXII – ŠT. 5

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

TISTI ŠOPEK OB NAŠEM PRAZNIKU

Náš OSMI MAREC se tako zelo spreminja, kakor da bi lahko štirindvajset ur odtehalo 364 dni leta.

Tak naš OSMI MAREC polni cvetličarne s kupci, vzemirja cvetličarke z zaresno ali tudi narejeno zaskrbljenostjo zavolj vseh tistih, ki bodo dobile „premalo svežega cvetja“ ali pa sploh samo ostanke uvoženih in domačih anemon, irisov, mimoze, vijolic, vrtnic ali vsaj skromnejših rožic.

In tak naš OSMI MAREC zavija bonboniere, steklenice, dišeče vodic, kolekcije kozmetičnih pripomočkov ali vsaj kakšno lepo brisačo, ducat robčkov, od primera do primera tudi marsikaj več. Pač glede na razmere, v katerih nas ta ali oni mož, prijatelj ali sin razvaja. Za ta naš OSMI MAREC.

In razredničarke so deležne kolektivne in individualne pozornosti svojih manjših ali večjih nadebudnikov. Le zakaj ne, se bo kdo namrščil, za naš OSMI MAREC se to vendar spodobi... Kakšna mama seže po posvetu z očkom globlje v žep, kot bi to dovoljeval družinski proračun, saj vendar naš... saj vendar naša... ne more prinesiti navadnih mačic, ki jih nabereš sam, če pa „vsi“ drugi svojim tovarišicam kupujejo imenitno cvetje.

To imenitno cvetje se je strahovito podražilo. Gerbera velja ponekod skoraj deset novih dinarjev, vrtnica deset ali še več, iris devet do deset novih dinarjev... Pa lahko dam za naš OSMI MAREC samo en cvet? ... (Čudna asociacija ob tem „samo en cvet...“)

Spominjam se z grenkobo nekaj teh naših OSMIH MARCEV za nazaj. Omizja okajenih slavljenk in po vsej priliki tudi slavljenec... Vpitje in neslani dovtipi, vreščeci glasovi in redko prisotna sproščenost.

„Punce dajmo ga, danes je naš praznik...“

Spominjam se licemerstva ob voščilih, ki nam jih izrekajo za naš OSMI MAREC tudi tisti tovariši z vso narejeno ljubeznivostjo, ki bi sicer ne dali niti pet minut svojega dragocenega časa za to, da bi prisluhnili našim dejanskim problemom, potrebam, našim predlogom za izboljšanje delovnih in človeških odnosov.

„Ženske, te občutljive ženske, vselej jih je samo čustvo, samo pretiravanje...“

Spominjam se družabnega večera enega izmed kolektivov, v katerem prevladujejo ženske. Jedli so in pili v nekem hotelu, bili so razigrani, prav, prav, nekdo se je spomnil, da lahko zaplešejo kolo, ko tako manjka plesalcev za ples v dvoje. In vila se je nasmejana kača po jedilnici. Le zakaj ne. VSAJ ENKRAT NA LETO.

Potem se je proti polnoči velik del slavljenk spomnil, da bi si lahko v nočnem zabavišču ogledale umetniški program. Priplesale so v bar, kakor da še vedno plešejo kolo. Ena od njih je vzkliknila: ŽIVIO NAŠ PRAZNIK. V baru so bili tujci, bilo je tudi nekaj poslovnih ljudi z vseh vetrov. Tudi jaz sem bila tam s svojimi delovnimi tovariši. Ne zaradi praznovanja. Šli smo tja, ker je bilo zgoraj v dvorani prehrupno. Svojim delovnim tovarišem sem pokazala, da ne želim nikakršnega praznovanja, ker našega OSMEGA MARCA že zdavnaj ne maram več. Odtujili so mi ga zaradi mnogih zaigranih pozornosti, zaradi vsega, kar tudi danes opisujem. In potem se je začel program z mnogimi točkami striptiza, z dekleti, ki služijo izzivanju kupljenih ljubezenskih igric. In bilo mi je, da bi se zjokala na predvečer tega našega OSMEGA MARCA. Čeprav nisem proti barskim programom.

Slavljenje in onanija. Mogoče na kak drugi dan manj absurdno. Tokrat in ob prisotnosti tistih najbrž samo enkrat na leto svojbodnejših tovarišic iz nekega podjetja mi je bilo hudo. Zelo hudo. Utihišile so, opazovale s strani in neka čudna mora je prevesila barsko razpoloženje. Dekleta na plesišču so počele v ritmu orkestra vse, kar je bilo treba početi, toda tisti, ki jih поблиže poznajo, so rekli, da so bile „popolnoma zanič“.

Gostje privedite za naš OSMI MAREC so se takoj po končanem programu tiho tičeno pobrale iz lokala. Ni je bilo več med njimi, ki bi še rekla: ŽIVIO NAŠ PRAZNIK.

Moji delovni tovariši so bili zelo pozorni do mene. Ne tisti večer, predvečer našega „praznika“, ne drugega dne, ko smo ves dan trdo delali, niso niti omenili OSMEGA MARCA. Mislim, da so mi

DRAGI POVERJENIKI PROSVETNEGA DELAVCA!

Je morda vaša šola med tistimi redkimi, kjer so vsi prosvetni delavci naročniki svojega glasila? Sporočite nam to!

Ugotovljeno je, da ni mogoče mimogrede v zbornici ali pisarni zbrano prebrati strokovnega članka – kaj šele vseh člankov, ki jih prinaša PROSVETNI DELAVEC. In vendar je to glasilo, ki obvešča svoje bralce o vseh najnovejših dogajanjih na področju šolstva – kakor tudi o političnih in sindikalnih dogodkih, ki zadevajo šole in prosvetne delavce. Zato naj bo vsak prosvetni delavec tudi naročnik svojega lista.

tako veliko prepričljiveje izkazali spoštovanje in tovarištvo kakor, če bi mi kupili nevem kako drag šopek, nevem kako imenitno steklenico pijače ali nevem kako aranžirano bonboniero.

In ko smo na sam OSMI MAREC proti večeru sklenili naš delovni dan ter odšli večerjat, smo se v lokalu brez besed razumeli še bolj in še globlje: Občutili smo OSMI MAREC kot medsebojno človeško in delovno sporazumevanje, kot spoštovanje, kot neko povezanost in navezanost, ki ji enkrat na leto ni potreben tisti šopek pozornosti in vljudnosti. Bilo mi je toplo in dobro.

Pri sosednjem omizju pa so veleni na politični mizi šopki zjutraj najbrž svežih nageljnov. Nekaj „slavljenk“ je lovilo besede ene lani najnovejših popevk iz San Rema: Taksi, taksi...

Da, sem pomislila, taksi za vse tiste, ki so pomagali OSMI MAREC osmešiti in razvrednotiti. Pa še mislijo, da ga lepšajo in zaljšajo, da ga poglabljajo in negujejo...

Ne zamerite mi, če rečem, da osmega marca sploh ne maram več. (Čeprav se mi je zdel pred leti nekaj velikega in pomembnega, skoraj nekaj več kot rojstni dan.)

VITA GORNIK

P. S.

Se to: Pred dvema letoma sem prišla na naš OSMI MAREC domov precej po štirinajsti uri. Zgarana od dela in zamišljena. Pomotoma sem vstopila v našim stanovanjskem bloku v drugi in ne v naš, tretji vhod. Na balkonu pritičnih stanovanj so se v pomladnem soncu grele ženske, ki so samo doma in klepetale s sosedi. „NO, GOSPA, TA JE PA LEPA, DA ŠE DOMOV NE NAJDETE ZA NAŠ OSMI MAREC! Pogledala sem in se nasmehnila. Ni bilo kaj reči. BODITE VESELI, STE GA VSAJ CUKNILI NA DRUŽBENE STROŠKE, ME REVE PA NIČ.“

Tistega dne sem se zaklela, da za naš OSMI MAREC ne srknem niti požirka. Zanalasč ne. In tistega dne sem se še bolj zavedala, zakaj tega našega PRAZNIKA ne maram.

Ob 8. marcu, prazniku vseh žena, nam moški stiskajo roke in nam želijo neskončno število lepih dni. Kajti ta dan, eden izmed 365, je samo naš. V slavnostnih govorih se glase imena: Klara Zetkin, Rosa Luksenburg. Me Slovenke pa v mislih pritaknemo še Zofko Kvedrovo in še katero. Te žene so se borile za enakopravnost, za naše lepše življenje. Zdaj so v grobovih; njih misel pa živi dalje kot svetel žarek, ki se prepreda med ženske usode in kdaj pa kdaj tudi ugasne.

Tedaj pa razmišljam o:

Enakopravnost smo. Pa še kako! Saj smo v službi in v prosveti nas je krepko nad polovico. Na konferencah sedimo s svojimi kolegi lepo vse do kraja. Moramo, saj tudi pri prejemkih ni razlike. Le po končanem dnevnem redu stečemo domov, kjer nas čakajo še otroci, ki morajo v posteljo, ali pa so še brez naloge. Kolegi pa sedejo doma k večerji ali k TV. Enakopravnost...

Tudi pri samoupravnih organih smo upoštevane. Sedimo na seji, sejemo, delimo tisto malo denarja, da bi bili vsi zadovoljni. Nazadnje se izkaže, da nihče ne soglaša. Potrti in utrujeni se vračamo domov. Doma pa zopet ista pesem... z neizpetim refrenom. Tako lahko zasedejo vse višje položaje moški, čeprav bi jih teoretično lahko prevzela tudi ženska. Zdaj pa se nekdo spomni in skliče množični sestanek s pripombo: strogo obvezno. In spet gremo...

NA TEMO: o idejno političnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja

Nekaj misli s tiskovne konference o težah, ki jih objavljamo v prilogi

Prepričani smo, da bodo prosvetni delavci pazljivo prebrali teze o idejno političnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja ter v zvezi z njimi tudi poslali svoje pripombe.

„Ne, same teze ne bodo delale čudežev,“ je bilo rečeno na tiskovni konferenci. „Bodo pa spodbuda za vsestranski napredek našega šolstva. Tako je: kolikor bodo postale del zavesti vseh naših ljudi – toliko bodo spreminjale naš šolski sistem. Mnogi bi želeli recepte. Mi pa jih ne želimo dajati. Želimo nakazati le smer razmišljanja.“

Na tiskovni konferenci se niso izogibali besed o materialnih osnovah našega šolstva. Brez neosnovanih obljub je Stane Kranjc (član predsedstva ZK Jugoslavije) dejal: „Kadar se družba kot celota zave, da je nekaj potrebno, potem to tudi izvede.“

Vse kaže, da je prišel tisti čas, saj štejemo znanje za proizvodni dejavnik, vzgojo etičnih in komunističnih načel pa kot nujni osnovni del naše družbe. „Družbeno konservativno je ločevati ta dva vidika. Bilo bi nezadostno, če bi se Zveza komunistov usmerila le na vzgojni etični del – pri tem pa zapostavila izobražbenega; prav tako je zgrešeno tudi poudarjanje samo izobražbenega dela. Za oboje je treba opredeliti. Nočemo ločenega obravnavanja, saj tudi življenje ne ločuje naših dejanj od našega prepričanja,“ je poudaril tovariš Kranjc.

„Življenje ne poteka od resolucije do resolucije – je mnogo bogatejše. Želimo, da bi bile te teze in priprava na plenum spodbuda, da se zavemo časa, v katerem smo, da opredelimo naše izobraževanje in vzgojo. Ni treba, da se praktičistično opredeljujejo – pač pa je treba, da se vsi ljudje, predvsem vsi komunisti, zavedo glavnih smeri. Kompleks vzgoje in izobraževanja predstavlja danes središčna vprašanja – zato mora do njega zavzeti svoj odnos tudi ZK. Svojega zanimanja ne more enostransko usmerjati samo na ekonomsko-sistemsko vprašanja – pri tem pa zanemariti idejno-politična. Vzgoja in izobraževanje predstavljata v sedanjem trenutku določeno os družbenih dogajanj.“

moški in ženske. Govornik se zadovoljno ozira po polni dvorani in uživa v poslušanju lastnega glasu. Večina sledi. Nekdo vmes sicer glasno zazeha, drugi rešuje križanko. Enoličnost se spremeni ob razpravi, kjer se pridno oglašajo poklicni razpravljavci. Morda kdo še kakšno reče. Potem gremo domov. Med potjo se odpira drugi del razprave: „Pa kaj, vse to je bilo že napisano v Delu, Komunistu in pri TV dnevniku smo slišali.“ „Saj ni res. TV dnevnik se v celoti ne ujema s tem govorom. Ob devalvaciji je bilo tam rečeno, da bomo čim manj uvažali. Čez nekaj minut pa smo že videli reklamo za make up Margaret Astor. Tukaj o tem nismo govorili!“

Možje se še kaj pomenijo, nekateri zavijejo v gostilno, drugi pa domov počivat. Žene pa čaka domače ognjišče, otroci in učne priprave. Beseda enakopravnost pa zaman trka na srca.

Potem pa pride 8. marec – praznik žena.

Učiteljica se ga spominja: „V razredu je bilo tisto minuto tiho. Droban, a živahen deček je v spremstvu deklice prinesel šopek –

(Nadaljevanje na 4. strani)

Razgovor je prinesel tudi kritiko šole – ne samo šole same, pač pa kritiko stanja, v katerem bolj ali manj uspešno opravlja svoje naloge. Tako so bile postavljene ugotovitve:

– Da ne opravlja dovolj svoje izobrazbene dejavnosti – še slabše pa svojo vzgojno dejavnost. Bile so doslej reforme – toda ali niso bile dovolj dobro pripravljene ali pa ne dovolj dobro sprejete med prosvetnimi delavci.

– Že nekaj časa govorimo, da smo na pragu tehnološke revolucije – v naši šoli pa poteka učni proces vendarle po starem. Samo nova in nova poglavja dodajamo na posameznih področjih.

– Naša šola razvija predvsem spominske funkcije (in to tudi ocenjuje) – ne razvija pa adaptivnih sposobnosti, ki so v sedanjem času nujne.

Toliko glede stanja po vsebinski plati. O materialnem stanju šolstva pa je dr. Vladimir Bračič dejal, da je izboljšanje mogoče pričakovati predvsem v čim trdnješi povezanosti prosvete (kot celote), gospodarskih institucij in teritorialne (ali regionalne) enote. V primeru, da bodo ti trije dejavniki delovali skupno, je mogoče pričakovati materialno izboljšanje.

Razgovor ni potekal samo na splošno o nujnem napredku našega šolstva, pač pa je osvetlil tudi možnost, da bi z leti prešli od osemletnega na devetletno šolsko obveznost. Šolanje bi se seveda začelo s šestimi leti. „Do leta 1975 bi bilo mogoče solidno pripraviti učne načrte in učbenike,“ je dejal dr. Bračič. Seveda pa je treba imeti za takšen skok trdno materialno osnovo. Pa lahko spet ponovimo začetne besede: „Kadar se družba kot celota zave, da je nekaj potrebno, potem to tudi izvede.“

Napredek našega šolstva je gotovo odvisen od tega, ali se bo družba kot celota zavedla njegove pomembnosti.

NEŽA MAURER

Evropsko srečanje organizacij, sindikatov in združenj prosv. delavcev bo v Dubrovniku

Z naglim razvojem znanosti postaja vedno bolj nujno, da se povezujejo prosvetni delavci — ne samo v eni državi, pač pa iz vse Evrope ali vsega sveta. Take povezave imajo namen, da prosvetni delavci izmenjajo svoje izkušnje ter si na trdnih temeljih dosejanega dela sestavijo načrt za prihodnje. Tu odpade vsako vplivanje drug na drugega — celo vsak poskus vplivanja. Edini cilj je: doseči pri pouku takšen način dela, ki bo kos naglo se razvijajoči znanosti; doseči pri vzgoji takšne prijeme, ki bodo mladega človeka utrjevali v poštenih odnosih do soljudi.

Iz takšnih in podobnih želja se je rodil neobvezni sestanek predstavnikov osmih evropskih sindikatov prosvetnih delavcev v Dubrovniku (lani oktobra). Navzoči so bili predstavniki Francije, Nizozemske, Madžarske, Romunije, ZR Nemčije, Sovjetske zveze, Anglije in Jugoslavije. Udeleženci so bili enotni v prepričanju, da nagel razvoj znanosti, tehnike in tehnologije močno vpliva tudi na pedagoško znanost in prakso. Zaradi tega se prosvetni delavci kot nosilci vzgojno-izobraževalnega procesa srečavajo z nizom velikih sprememb in problemov. Sindikalne in druge organizacije prosvetnih delavcev so v posameznih državah doslej pri reševanju sodobnega zamotanega procesa vzgoje in izobraževanja lepe uspehe na določenih področjih. Te rešitve in izkušnje bi mnogo pripomogle k boljšemu in uspešnejšemu delu prosvetnih delavcev tudi v drugih državah — saj je dosti vprašanj na področju izobraževanja skupnih vsem naprednim državam. Nastaja potreba po stalnem izmenjavanju mnenj in izkušenj, po stalnem sodelovanju, ki bi lahko zelo olajšalo vzgojno-izobraževalno delo ter ga obogatilo.

Predstavniki organizacij, ki so se zbrali v Dubrovniku, so ugotovili, da bi bilo zelo koristno srečanje predstavnikov vseh nacionalnih sindikatov in združenj prosvetnih delavcev evropskih držav, ne glede na ideološko opredeljenost in mednarodno afirmiranost. Dali so pobudo za organiziranje evropskega srečanja, o katerem so obvestili vse evropske sindikate in združenja prosvetnih de-

lavcev — razen tistih, ki so neposredno vezani na fašistične in diktatorske režime (Grčija, Španija in Portugalska).

Zelo skrbno so predstavniki osmih organizacij izbrali temo, ki naj bi jo natančneje obdelali na evropskem srečanju. V množini aktualnih tem in vprašanj so izbrali naslednjo: **REVOLUCIJA ZNANOSTI IN TEHNIKE TER NJEN VPLIV NA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE**. V okviru te teme naj bi posebno pozornost posvetili vprašanjem:

1. vpliv ekonomskega in socialnega razvoja na vzgojo in izobraževanje (modernizacija metode in tehnike šolskega dela);
2. strokovno izobraževanje in permanentno strokovno usposabljanje prosvetnih delavcev;
3. vloga sindikatov in združenj prosvetnih delavcev v procesu razvoja znanosti in tehnike glede na: vsebino in smoter pouka, organizacijo in sredstva za šolstvo ter družbeno vlogo in materialni položaj prosvetnih delavcev.

Pripravljeni sestanek za to evropsko srečanje je bil 13. in 14. januarja letos v Parizu. Navzoči so bili predstavniki 16 nacionalnih sindikalnih organizacij iz desetih evropskih držav: Belgije, Francije, Nizozemske, Romunije, ZR Nemčije, Sovjetske zveze, Anglije, Madžarske, Švice in Jugoslavije. Sestanek je bil pod pokroviteljstvom Sindikata narodnega izobraževanja Francije. Na sestanku so sprejeli predloženo temo ter določili, da bo evropsko srečanje sindikatov in združenj prosvetnih delavcev evropskih držav v Dubrovniku od 16. do 22. oktobra letos.

Na tem srečanju bodo vse organizacije popolnoma enakopravne in delo bo potekalo brez prednosti kogarkoli. Spoštovanje razlik in osebnosti bo skrb vseh. To bo omogočilo vsakemu udeležencu, da svobodno pove mnenja in stališča organizacije, ki jo zastopa; da prikaže dosežke svoje organizacije v nacionalnem merilu. Vsaki organizaciji je omogočeno, da se sama odloči, kako bo sodelovala: pisмено ali samo v razpravi. Prav tako je stvar svobodne odločitve organizacije, ali bo sodelovala samo v enem aspektu ali v vseh. Popolna svoboda in demokratičnost sre-

čanja daje vsaki organizaciji možnost, da se samostojno odloči o načinu svojega sodelovanja.

Na pripravljalnem sestanku v Parizu so sklenili, da se povabi na srečanje v Dubrovniku vse nacionalne organizacije sindikatov in združenj prosvetnih delavcev, razen tistih, ki so neposredno vezani na diktatorske režime. Vsaka organizacija bo potem sama odločila, koliko predstavnikov bo poslala. Organizatorji srečanja ne postavljajo omejitev. Od mednarodnih organizacij pa sta povabljeni UNESCO in MOR (Mednarodna organizacija rada).

Delo na tem evropskem srečanju bo potekalo na plenarnih sejah — 16., 17., 18. in 19. oktobra. Prvi dan bo splošen uvod, katerega sestava je poverjena gostitelju — to se pravi jugoslovanskemu Sindikatu delavcev družbenih dejavnosti. Ta uvod naj bi predstavljal osnovo, na katero bodo ostale nacionalne organizacije gradile svoja dognanja in razmišljanja. Določeni so tudi animatorji, ki bodo pripravili uvode v razprave, in sicer:

- Anglija (NUT) bo obdelala vidik: Vpliv ekonomskega in socialnega razvoja na vzgojo in izobraževanje — modernizacija metode in tehnike šolskega dela;
 - Sovjetska zveza bo obdelala strokovno usposabljanje prosvetnih delavcev;
 - Francija pa bo pripravila uvod v temo o vlogi sindikatov.
- Na osnovi mnenja večine udeležencev pripravljalega sestanka v Parizu je bilo sklenjeno, da bodo po končanem evropskem srečanju v Dubrovniku sestavili splošen dokument, nekaj resume, v katerem bi poudarili pomembnejše rezultate srečanja in izkristalizirali prizadevanja vseh sodelujočih. Osnutek dokumenta bi izdelala komisija, katero bi izvolili na srečanju in katere člani bi verjetno tudi poročali o uvodnih temah in razpravljali z različnih vidikov.

Stroške za udeležence evropskega srečanja nosi vsaka nacionalna organizacija za svoje člane — prav tako tudi stroške za dvodnevno ekskurzijo po Črnogorskem primorju (ki je v načrtu za 20. in 21. oktober). Ostale stroške (simultano prevajanje na angleški, francoski,

ruski in nemški jezik, pa stroške za dokumentacijo, dvorano in podobno) prevzame gostitelj, to je Sindikat delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije.

Udeleženci pripravljalega sestanka v Parizu so sklenili, da zaprosijo za pomoč UNESCO. Delegacija je 15. januarja letos že bila pri direktorju, gospodu A. N. Bowu, ki je izrazil svoje zadovoljstvo in zainteresiranost za takšno srečanje. UNESCO bo srečanje podprl tako moralno kot materialno.

Na pripravljalnem pariškem sestanku so določili tudi datume, do katerih morajo biti poročevalci pripravljeni. Tako naj bo uvodna tema — katero pripravlja Sindikat delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije — obdelana do konca maja, ostale pisne referate ali koreferate pa je treba poslati do konca junija. Prav tako je treba do konca junija javiti gostitelju seznam udeležencev posameznih nacionalnih organizacij.

Udeleženci pripravljalega sestanka v Parizu so prepričani, da bo evropsko srečanje v Dubrovniku veliko pripomoglo k zbližanju nacionalnih združenj in sindikatov prosvetnih delavcev — s tem pa utrla pot izmenjavi izkušenj pri vzgojno-izobraževalnem delu. To pa je pravzaprav glavni namen tega velikega srečanja. Samo medsebojna izmenjava izkušenj nam lahko pomaga pri izpopolnjevanju učnih metod, da bodo kos hitremu razvoju znanosti in tehnike.

Jugoslovanski prosvetni delavci smo ponosni, da bo to srečanje pri nas — saj od srečanja na evropski ravni mnogo pričakujemo.

Zapostavljeno strokovno izobraževanje

Republiški zavod za šolstvo je analiziral izobraževanje v 94 večjih gospodarskih organizacijah v Sloveniji. Te organizacije zaposlujejo skoraj polovico vseh zaposlenih v Sloveniji. Rezultati analize potrjujejo sicer splošno mnenje, da je tovrstno izobraževanje za naš razvoj izredno pomembno in da je v gospodarskih organizacijah tudi zmeraj bolj prisotno — v sklepu celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema v Sloveniji je pa še zmeraj zapostavljeno.

Podatki kažejo, da je tovrstno izobraževanje zelo različno razvito in da marsikje obstaja v stanju, ko niso zagotovljene ustrezne organizacijske oblike in ko ni dovolj kadra za organizacijo in izvedbo tega izobraževanja. Nadalje je razvidno, da ni enotnih pogledov na širino poklicev, kar pomeni, da ni dovolj jasnih prehodov med tako imenovanimi poklici širokega profila in poklici ozkega profila, ter da oblike izobraževanja za širok profil v nekaterih primerih niso istovetne med tistim, ki ga izobražujejo strokovne šole, in tistim, ki ga izobražujejo v nekaterih delovnih organizacijah. Pojavlja se tudi vrsta novih poklicev. Analiza kaže, da je kar 22 odstotkov poklicev ozkega in širokega profila, ki jih izobražujejo v delovnih organizacijah, novih. Pomembna je naloga v zvezi s prekvalifikacijo delavcev, v zvezi s permanentnim izobraževanjem itd., itd.

Glede na potrebe in glede na možnosti razvoja te vrste izobraževanja je analiza dodanih tudi nekaj predlogov. Tako piše, da bo treba izoblikovati

republiški koncept in program dolgoročnega razvoja izobraževanja v delovnih organizacijah, ter da bo treba izpopolniti strokovne službe za spremljanje in pospeševanje tega izobraževanja. Razviti bo treba mrežo izobraževalnih centrov in ustvariti večjo koordinacijo med delovnimi organizacijami pri izobraževanju. Hitreje bo treba urediti načela zakona o poklicnem izobraževanju in urediti učnih razmerij, zakona srednjem šolstvu ter zakonov delavskih univerz in izobraževalnih centrov. Nadalje bo potrebno zagotoviti možnost njevanje organizatorjev izobraževanja ter inštruktorjev. In nazadnje bo potrebno sprejeti tudi družbeni odnos tega izobraževanja.

O tej analizi in o njenih predlogih je pred nekaj dnevi (14. februarja) razpravljala komisija za izobraževanje, kulturo in znanost pri republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije. Predloge podprla. Na splošno menila, kot je rekel njen predsednik Ivo Tavčar, da gre za sili najprej predvsem za to, se spet sprožijo koleša, ki so koliko zastala. Navzoči, ki so zbrali v presenetljivo velikem številu, so namreč ugotovili, da smo to področje izobraževanja pred nekaj leti že obravnavali in se ga lotevali dosti bolj odločno kot danes. Komisija predlagala skupino, ki naj čimprej pripravi dolgoročni akcijski program, o katerem nato najprej razpravljala komisija, za njo pa najbrž še drugi poklicani.

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

Zakaj imamo učni načrt?

Govorimo o enotni osnovni šoli, kjer naj bi otroci na vseh naših šolah dobili vsaj približno enako izobrazbo. Zavod za šolstvo SRS nam je poslal celo tiskan vzorec za časovno razporeditev učne snovi iz slovenščine.

Pa ga znamo uporabljati?

Dne 9. 2. 1971. sem zagledala v 7. b. razredu novega učenca. Ko sva se pozdravila, sem se takoj pozanimala, kdo ga je učil doslej slovenščino, kakšno ima oceno iz tega predmeta, in mu vzela slovenske zvezke, da pregledam, če mu morda kaj manjka, kar smo mi obravnavali, česar ne bom smela od njega zahtevati, ker se pač ni učil. Srh me je spreletel, kako neodgovorno je tov. profesor, ki ga je učil slovenščino, obšel uradno predpisan učni načrt za 7. razred.

Na enem izmed treh učenčevih zvezkov za slovenščino je napisano: Literarna zgodovina. Vrstijo se narekovana poglavja z golo teorijo:

1. Uvod v literarno zgodovino in literarno teorijo.
2. Osnove literarne zgodovine. Tu so poimenovana samo obdobja s predstavniki in pojmi: realizem, naturalizem, impresionizem, futurizem, strukturalizem, surrealizem, kubizem.
3. Kratek oris glavnih literarnih smeri v Sloveniji.
4. Slovenski realizem — zgodovinsko ozadje.
5. Oblike slovenskega jezika.
6. Od romantike do realizma.

Razen tega so še tu na dolgo in široko napisani življenjepisi: Prešeren, Levstik, Jenko, Jurčič, Trdina in Stritar.

Na drugem zvezku je napisano: Literarna teorija. Spet se vrstijo narekovana poglavja:

1. Uvod v slog ali stil.
2. Kako gradimo svoj spis ali govor.
3. Lastnosti dobrega stila.
4. Lastnosti poezije.

5. Prvine pesniškega jezika: golo naštevanje tropov in figur, celo do št. 13 — brez vsakega primera.

Tretji zvezek je slovnični zvezek:

1. Pravila za lepo izgovorjavo.
2. Ločila.
3. Ločila pri premem govoru.
4. Vešica v priredju in podredju.
5. Velika in mala začetnica.
6. Sintaksa — po Toporišču razloženi stavčni členi.
7. Priredje.
8. Vezniški.
9. Podredje: osebikov in predmetni odvisnik, obravnava datirana z dne 11. 1. 1971.

Kdo bo temu učencu razložil ostale odvisnike, ki jih mora učenec spoznati v prvi polovici sedmega razreda? V tem zvezku je na zadnji strani napisano: Poprava 1. šolske naloge: Človek sedanjosti — človek prihodnosti. Sledi cel spis brez pripomb glede vsebinskih, jezikovnih ali pravopisnih napak. Za tem je še zapis prebranega dela Lassie se vrača.

Šolskih vaj in domačih nalog nima, ne spisnih, ne slovničnih.

Mislím, da je vsak komentar odveč. Rada bi samo vprašala tega neznanega profesorja slovenščine, na kaj naj gradim pri tem otroku v drugem polletju, da bo predpisano učno snov za 7. razred obvladal in ne bo imel iz tega predmeta nezadostno, kot jo ima v prvem polletju.

T. O.

Kaj bi storili vi?

Vsakdo je to doživel. Znašel se je v zadregi, iz katere v trenutku ni videl pravega izhoda. Kaj je tedaj storil? Šel je in poiskal prijatelja, prošil za njegovo mnenje ali celo nasvet.

Če je bil prijateljev odgovor enak tvojemu mišljenju, tedaj si našel, kar si iskal — precej zgovorno potrdilo, da je tvoja odločitev prava, takšna, da jo vedno in povsod lahko zagovarjaš.

Tokrat so ti prijatelj in razsodnik hkrati, tebe sprašuje za nasvet stanovskih tovariš. Rad bi vedel, kaj bi storil ti, če bi se znašel pred isto odločitvijo. Torej: kaj bi storil?

Tvoj razred je in tvoji učenci so. Vsakemu lahko rečeš pri sebi „To je moj otrok“, ko uspeva in ko zgreši. Ko je marljiv in ko ga popade lenoba. Nekaj je takih, za katere bi res raje videl, da ne bi silili v naslednji razred. Saj bodo tam gotovo zgubljeni. Vse leto si

upal, da se bo dalo z njimi še kaj narediti, toda njihova dokončna nedelavnost in nepripravljenost je potrdila tvoje mnenje.

Tu je dekletce kot živo srebro, z angelskim obrazom. Tako hitro se giblje, govori in obrača kot da bi s hitrimi, nepreglednimi šoli lahko prekrila hibo, ki jo ima od rojstva. Manjka ji desno zapesni roka se ji konca malo pod komolecem. Že od prvega razreda sem se učitelj posebej trudil z njo. Priučiti ji je bilo treba vse, kar se učijo drugi, ki jo je spravila na papir, in to z levico. Težko se je naučila pisati in njena pisava še sedaj v višjem razredu ni uglajena. Torej eno drži, duševno ni zaostala. Če bi le hotela! Vendar na njej lahko opaziš premnoge poteze, ki bi jih raje spregledal, če bi jo hotel imeti rad. Končno ta njena popolna brezbržnost, v katero je padla. Zanj to torej ni več pomoči, razred bo morala ponavljati po ko slej. Bolje preje kot kasneje, si rečeš in odločiš. Ob tej odločitvi še rahlo kolebaš, zato dodaš „Kasneje bi zanj bilo to še bolj pravzaprav ni naravnost pomagam, če določim, da to svojo napravo popravi čimprej, nadoknadi zamujeno in si pridobi toliko osnovnega, bo nato gladko šla do konca osemletke in do poklica.“

Tako meni njen učitelj. Za dekletce s telesno hibo je ta odločitev trd udarec. Mora v nov kolektiv, k novim tovarišem — ponavljalka. Že samo tega dejstva ne prenese, da bi odslajala ponovno v isti razred, na isto šolo z drugimi sošolci. Prestopiti na drug zavod. Toda tudi tu ne more uiti dejstvu, da se bo dvajdeset parov še neuganih otroških oči zastrmel v njeno desno ročico. Ti pogledi jo bodo spraševali in znova spraševali. Vse brž izkušnje, vsi odgovori, vse to se bo začelo znova. Vsakemu pomembnemu bo morala dokazati, da je kljub manjkajoči desnici popoln otrok, s podobnimi željami kot jih imajo vsi otroci in vrljimi vred. Vse to bo morala prebroditi znova.

Kaj menite, mar ni taka preizkušnja za doraščajočega otroka toliko težja, kolikor manjši je otrok. Mar se ne bo z leti lažje spopadla z novimi ljudmi in okolji, zlasti če jo bo njen osnovni, prvi kolektiv, njen razred popolnoma sprejel in bo rasla z njim, vred, enakovredno. Mar ni nekoliko tvegano že itak preobčutljivega otrokovo duševnost prizadeti znova, tako da jo odtrgaš od njene sošolcev in to zavoljo boljšega učnega uspeha. Ali je znanje edini kar naj otrok v osnovni šoli pridobi? Mar ne vzgajamo ljudi za plat ali ni mogoče, da je v takem primeru samo verbalno znanje drugemu mestu in moramo predvsem skrbeti za človeka, za njegovo osnovno bistvo.

Odločitev torej ni lahka. Zato vas sprašujem, kaj bi storil dekletcem? Kako bi odločili?

Naš vsakdan brez iluzij

Srečanje z ravnateljico radgonske posebne osnovne šole Cilko Dimec - Žerdinova

V vsakem življenju se zgodi kaj nenavadnega, v vsakem letu, vsakem kraju in na vsakem delovnem mestu. Mavrična pahljača dogodkov pa nas oblikuje po svoje, spreminja mišljenja, zanaša ali uravnava. Potem o teh dogodkih večkrat razmišljamo in potujemo nazaj po stopnicah spomina.

Dosti je bilo takih drobnih stvari, ki so me še bolj utrdile v veri, da je to poslanstvo, ki ga opravljam, lepo in veliko. Spominjam se učenca - iz revne družine je bil, še sedaj ga vidim, kako stoji pred menoj splošen in razcapan. Materi je jemal denar - pričevanje in kazni pa niso in niso zalegle. Lepo sem govorila z njim, saj nisem imela drugega kot to svojo besedo.

Dala ti bom denar, vrnil ga boš materi, sem obljubila. Otrok je trepetal.

Ne, tovarišica, tega pa ne! je izdaval.

Čez štirinajst dni se je znašla na moji mizi lončnica, zavita v bel papir.

Tovarišica, vsi smo jo izbirali. Denarja, zanjo nisem ukradel, prisluzen, zbral sem staro železo... Ni mogel iz zadrege, evček.

Kasneje so to mojo potezo ocenili kolegi za nepedagoško, jaz pa sem še vedno prepričana, da sem imela prav. Vsi recepti so zbledeli. Tako pripoveduje Cilka Dimec-Žerdinova, ravnateljica radgonske posebne osnovne šole.

Zame je bila najprej Marija. Tista učiteljica, ki nam je pod tem evdonimom pošiljala odlomke iz svojega dnevnika, tako spretno napisane, da sem se nehote spotaknila z vprašanjem:

Željne smo kulturnega življenja

Ko leto za letom obnavljamo omen dneva žena, ugotovljamo, da ta dan za nas, žene, matere na deželi (na kmetih) le malo na papirju.

Medtem ko so zaposlene v poklicih deležne vsaj neke pozornosti, se na kmetice v vaseh nihče ne spomni. Moramo prebreremo sem in tja kakšen članek v časopisu, ravno toliko, sploh vemo, da je 8. marec. Žal se je pomen tega dne med zaposlenimi ženami rodil. Govorijo le o darilih ter kako bodo pogoščene. Nemalo se primerijo na teh gostijah žene, ki niso v čast ženam.

Sprašujemo se, kaj je vzrok, a odgovora ni. Ali ni tu ravno učiteljstvo tisto, ki bi lahko za to nekaj napravilo? Če je bil na vasi glavni vir kulture tudi zunaj šole v rokah učiteljev. Vse kulturne prireditve so vodili agilni učitelji, ki so skrbeli, da se je na vasi razvijalo vse, kar kmečkega človeka pritegne in razveseli po težkem delu. To so: igre, petje, razne proslave itd. Toda danes, ko toliko govorimo o napredku, nam na vasi tega primanjkuje.

Morda je še kaj takih učiteljev, pri nas jih ni. Ravno za dan žena, bi lahko tudi šolska mladina prispevala svoj delež. Imajo proslavo ali nekaj podobnega, toda za zaprtimi vrati v šoli, namesto da bi priredili nekaj za vse žene - matere, brez izjeme.

Tudi zunajsolska mladina bi lahko sodelovala. Vem, da se mladi radi zbirajo ter imajo voljo nekaj pokazati, izkazati se pred drugimi - toda manjka jim vodje, nimajo človeka, ki bi se zavzel ter jih spodbujal in učil. Tu spet čaka delo izobraženega človeka, to je učitelja. To je velika odgovornost, težka naloga, toda bila bi gotovo poplačana. Vsaka žrtev rodi sad, prej ali pozneje.

Toda učitelji se nočejo ubadati z zunajšolskim delom. Če sta dva na šoli, že ne soglašata. Vem za primer, ko bi eden rad sodeloval, pa ga drugi, nadrejeni, odvraca, prezira ter tako zavira delo.

Mladina v naših krajih ne pozna drugega veselja kot ples.

To je za nas matere in žene zelo boleče. Največje darilo za naš praznik bi bilo, če bi se nekje v naši družbi nekaj premaknilo, da bi vsi prosvetni delavci imeli zavest in nalogo, da niso dovolj samo ure v šoli, pač pa da bi res posvetili svoje življenje prosveti, omiki preprostih ljudi na vasi. To so le želje - toda zamislite si, kaj pomenijo za nas, ki smo lačni in željni kulturnega življenja.

JULKA FORTUNA

Nekdaj ste želeli poučevati slovenščino, kako to, da vas je potegnilo v poklic defektologinje?

Nikdar nisem mislila na to stroko. Ko so l. 1952 v Ljutomeru zbirali novince, nam je načelnik za prosveto govoril, koliko duševno prizadetih otrok je na našem območju. Stegnila sem jezik: „Zakaj jih nekdo ne zbere in posebej poučuje?“ Odgovor je zarezal v nepripravljenost: „Zakaj ne bi bili ti vi?“

Leto dni sem poučevala v Stogovcih, na višji pedagoški šoli v Ljubljani pa vpisala slovenščino in srbohrvaščino. Naslednje leto so me obvestili, da so v Ljubljani odprli oddelke za ortopedagogiko. Take učiteljice v ljutomerskem okraju rabimo, so me spodbujali. Ali naj postanem to, kar si želim, ali to, kar je potrebno? sem se spraševala na prehodu proti Kamenski. V življenju pa sem se vedno odločala za težjo pot.

In Cilka Žerdinova je končala višjo pedagoško šolo in diplomirala na visoki defektološki šoli.

Zrasli ste z radgonsko posebno šolo, kako je nastajala?

Hud začetek je bil to. To je šola za norce - so rekli - in nemalokrat so prihajali k nam vinjeni očetje, se prerekali in grozili.

Danes je radgonska posebna osnovna šola majhna „trdnjava“ na griču ob cesti, ki te zapele v Gornjo Radgono. Urejena s skrbjo, da se ji prikloniš. Razmišljaš o zglajenosti, ki ni prav nič v napoto toplini in domačnosti. V „zraku“ je precej več kot samo skrb za dober pouk. 139 otrok jo obiskuje, socialna podoba pa je približno takale: starši 53 otrok so delavci, ki so imeli še pred dobrim letom 40 tisoč din plače in krpo zemlje. Alkohol in revščina dokončno podirata majave hišne vogale. Otroci so oddaljeni od šole poprečno 6,3 km, v kraju ni socialnega delavca ne psihologa. Če hoče na dom učitelj, mu za to zmanjka časa, avtobusno zvezo pa ima ali pa tudi ne. Kako zelo bi potrebovali socialnega delavca, ki bi obiskoval družine na terenu.

Mnogo je takih problemov, ki jih v „bolje situiranih“ občinah ne poznajo. Cilka Žerdinova ima veliko vprašanj, na katera ne najde pravega odgovora: Zakaj govorijo, da ne smemo odpirati novih oddelkov? Nov oddelki bi potrebovali v Vidmu pri Kapeli, v Lenavi in Ljutomeru pride otrok samo do petega oddelka posebne šole, kako bo z njegovim nadaljnjim šolanjem? Ali naj ga pošljemo nazaj v osnovno šolo, kjer se zdravi otroci ne morejo v redno napredovati? Zakon o posebnem šolstvu zahteva kompleksno usposabljanje, to pravico daje vsem našim otrokom. Pa njihova zapostavitve! Tisoč zamisli imam, pa jih sama ne morem uresničiti. Vprašujem: Kateri osnovnošolski otrok pa sme ostati zunaj obveznega šolanja? To pomeni, da zakonov sploh več ne spoštujemo, saj kratimo otrokom ustavno pravico. Na marsikaterem področju so ideje neprimerno hitreje od materialnih možnosti. Razumevanje je veliko, vsi iščemo poti na bolje, mogoče najbolj prizadeto prav v manj razvitih območjih.

Ravnateljica šole ste, pedagoška svetovalka za posebno šolstvo v Pomurju, članica izvršnega odbora temeljne izobraževalne skupnosti, odbornica občinske skupščine, predsednica Društva za pomoč duševno nerazvitim v vaši občini. Veliko funkcij imate in mnogo ur presedite na sestankih kako ste jim naklonjeni?

Po položaju moraš biti pač marsikje, če hočeš biti povezan z življenjem v kraju. Sestanki pa me počasi utrujajo. Vedno več govorimo, kot uresničimo, ob tolikšnem pomenkovanju pa bi morali biti rezultati veliko bolj očitni. Prednost dajem strokovnemu delu.

Pred „ženskim“ praznikom smo, podoba ženske enakopravnosti pa je že zdavnaj ob dobro ime. Kako je s to „enakopravnostjo“ recimo pri vas v vašem okraju?

Nerada govorim o tej aktivistični besedi, resnična slika pa tako ne ustreza parolam. Mar ni veliko storjenega že s tem, da smo enakopravne na papirju? Zadeve ne posplošujem, govorim iz izkušnj kraja, v katerem živim in delam.

Družba nam je dala formalno enakopravnost: lahko smo zaposlene, sodelujemo v vsem družbeno-političnem življenju, obenem pa je žena brez razbremenitve obdržala vlogo materinstva, vlogo gosposinje in žene.

Ni potrebno, da govorim samo o prosvetnih delavkah. Zadeva je aktualna za vse delavke in uslužbenke naše občine. V našem kraju ni niti enega obrata družbene prehrane, vzgojnovarstvene ustanove so odprte samo do 14.30 ure. Iz službe hiti žena po otroka, popoldne je mati, večkrat zelo nerazpoložena mati, ker jo ob otrocih čaka doma še kopica opravil.

In delitev dela doma?

Ne delajmo si iluzij, da si domače delo po službi mož in žena delita. So sicer redke izjeme, menim pa, da so možje še vedno v privilegiranim položaju in da stara trditve „o treh voglih“ še danes drži prav tako, kot pred petdesetimi leti.

Kako so razdeljene funkcije?

Vem, kako smo se trudili včasih s tem, da bi zadostili „razmerju“, ko so občani kandidirali v organe ljudske oblasti. In kljub vsemu so razmerja zelo žalostna. Včasih preletim „z očmi“ po dvoranah, kjer smo zbrani po družbeno-politični ali vodstveni liniji: samo nekaj odbornic ljudske skupščine, samo štiri ženske so sodelovale na razgovoru s predstavnikom ZIS, ko je bil v Gornji Radgoni, v vsem Pomurju je od 50 ravnateljcev samo šest ali sedem žensk ravnateljic šol.

Ali so toliko manj sposobne? Morda pa so zato na roditeljskih sestankih skoraj samo matere? Ali v šoli za starše skoraj izključno matere? Ali iz tega sledi, da je za vzgojo otrok odgovorna tudi le mati?

Kako zmore vse to? Kje jemlje moči? Mnogo jih poznam. ki pravijo: Samo, da bi otroci že zrasli! Malo je dala družba ženi, če ji je dala enakopravnost na papirju. Včasih se mi vsiljuje občutek, da gremo zadnja leta nenehno nazaj.

Lagala bi, če bi trdila, da je bil pogovor s Cilko Žerdinovo uglašen samo na „temne tone“. Navdušeno se je razgovorila, ko mi je pripovedovala o svojih kolegih v zbornici, ki so znotraj zgradili šolo - tak kolektiv, na katerega je danes tako zelo ponosna. O ljudeh, ki se še vedno štejejo za „nemoderne“ idealiste. Radi imajo svoje delo, znajo pa tudi prisluhniti človeku, saj jih povezujejo skupni problemi.

Zakaj bi bil slab, če si lahko dober? Tako pravi Cilka Žerdinova o začetnikih in misli o vsakem že vnaprej vse dobro. Kaj pa ima človek v življenju lepšega, kot dobro opravljeno delo? je na glas razmišljala. Nekdo ima položaj, denar, premoženje, učitelj pa ima samo svoj poklic. In potem si lahko samo dober učitelj ali pa niti nič (če ti z zgrešeno kritiko odvzamejo veselje do dela).

Ravnati z ljudmi je umetnost, ki ji je malokdo kos. Če pa se posreči ustvariti tako skupnost, o kakršni mi je pripovedovala, jo razumem, zakaj svojim otrokom učiteljskega poklica ne bi odsvetovala. In tudi to, da ne more iz radgonske „trdnjave“. Zato ker je ne majo potresni sunki podtikani in nasprotji.

MARJANA KUNEJ

Čestitka

Otroci so vneto sodelovali. Morali so govoriti in dovolila jim je. Kaj vse so pripovedovali o svojih mamicah! Bili so neizčrpn! Take učne ure že dolgo ni imela. Kako lepo so govorili vsi o mami, marsikdo še lepše, kot je v resnici, saj je prav dobro vedela, da ima Marjanca zelo neurejene razmere doma in da je temu kriva skupaj z očetom tudi mati. Vedela je tudi, da Matjaž živi pri stari mami in ga mamica le redko obišče. Tudi Igorja je mati vse prevečkrat pretepala. To so bili drobci. Otroci so to spregledali in zazelela si je, da bi njeno učno uro slišale vse matere njenih otrok. Skoda, da jih ni povabila. O tem jim bo morala pripovedovati na roditeljskem sestanku. Vse jim bo povedala.

Po zvonjenju je pripravila risalni papir in začela uro likovnega pouka. Izdelali bodo čestitke za mamice. Povedala jim je, kako bodo delali in stopila med klopi ter jim pomagala pri rezanju, saj so bili nekateri še zelo nerodni. Ko so vsi izrezali čestitke, je stopila k tabli, jih opozorila na obliko ter se z njimi dogovorila, kaj bodo napisali. Vzela je kredo in napisala

DRAGA MAMICA,
čestitam ti ob dnevu žena!

Povedala jim je, kako naj tudi kaj narišejo za mamico. In spet je stopila med otroke. Vsi so vneto risali in pisali. Tako je prišla do Andreja. Šele sedaj je opazila, da ni začel s pisanjem čestitke. Njegove modre oči so se zastrmele vanjo in Andrej je rekel:

„Tovarišica, ali bi smel za vas napisati čestitko?“

„Seveda lahko, Andrej. Tako bom vesela!“

Več ni mogla reči. Zares ne. Šele ta trenutek se je zavedala, da je Andrejeva mama pred kratkim zapustila moža in Andrejevega očeta. Kako je mogla na to pozabiti? Andrejeva mama je odšla z drugim moškim, ne da bi pomislila, kako težko bo za otroka. Učiteljica se je spraševala: Ali bo mogla biti srečna? Ali bo kdaj občutila željo, da pride in objame Andreja? Tega malega, svetlo-lasega Andreja z modrimi očmi, ki so tako bistro zrle v svet. Zadnje dni pa so te oči tako žalostne. In sredi teh misli zasliši Andrejev glas:

„Prosim, tovarišica, ali lahko napišem TVOJ ANDREJ?“

„Seveda, kar napiši, tako vesela bom,“ je odgovorila.

Ob koncu učne ure ji je Andrej prinesel čestitko z besedami:

DRAGA TOVARIŠICA UČITELJICA,
ČESTITAM TI OB DNEVU ŽENA!

TVOJ ANDREJ

Bila je to najlepša čestitka za osmi marec. Pa vendar, ni je mogla biti tako vesela, kot bi lahko bila. Ni mogla. Zaradi Andreja.

MILOŠ DJUKIĆ

Šopek belih zvončkov

V razredu je bilo živahno. Otroci so se pogovarjali, kako bodo pripravili proslavo za dan žena. Pogovor je nanesel tudi na darila, ki jih bodo pripravili svojim mamam. Vsak je govoril o svojih mamicah, ki bo prišla na proslavo in bo vesela skromnega darila.

V kotu učilnice je ob oknu slonel Tonček. Njegove oči so žalostno zrle v daljavo in njegove misli so bile nekje daleč. Ni se zmenil za družbo svojih tovarišev. Mogoče je tudi on sanjal o svoji mami.

Kmalu se je vesela družba napotila domov po široki cesti, le

Tonček je sam zavil v stransko ulico.

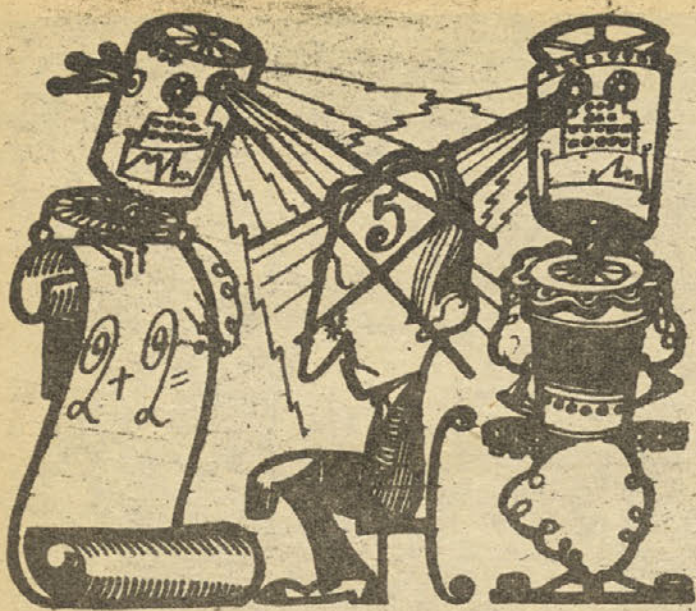
Končno je prišel veseli dan. Bilo je lepo nedeljsko popoldne. Razred je bil okrašen in je vabil obiskovalce. Na mizi pri tabli so bili šopki belih zvončkov in lepe čestitke. Učenci so bili praznično oblečeni. Kmalu so začele prihajati tudi mamice. Tončkove glave se ni bilo med učenci. Med zadnjimi je prišel. Neopazno je stopil v razred in se skrčil med stolci. Vrstile so se točke. Matere so bile srečne in vesele. Ob zadnji točki je vsak učenec vzel šopek in čestitko, stopil k svoji mami in ji čestital za njen praznik. Pred tablo je ostal le Tonček. V rokah je stiskal šopek belih zvončkov in čestitko. Komu naj podari svoje skromno darilce? Njegova mati je zopet odšla na delo v Avstrijo. Tako je ostal sam.

Plaho se je ozrl po razredu in v njegovih očeh so se zasvetile solze in zdrsele po licih.

Brez besed je odšel iz razreda. Bežal je po hodniku in njegove roke so trdo stiskale skromno darilce. Zvončki so povsili bele glave, kot da bi sočustvovali s Tončkom in ga razumeli. Mamica je živela daleč, daleč od svojega fantka, ki si jo je tako želel.

FRIDA DAMIJAN

Nova matematika v osnovnih šolah

Strokovni svet republiškega zavoda za šolstvo je na seji 24. februarja obravnaval poročilo o delu zavoda v l. 1970 in delovni načrt za l. 1970, predlog predmetnika in učnega načrta šol za slušno prizadete otroke in razpravljal o uvedbi pouka nove matematike v osnovne šole.

Strokovna služba zavoda je predložila svetu učni načrt za reformiran pouk matematike v 1. razredu osnovne šole, s kakršnim naj bi pričeli že prihodnje šolsko leto, naslednje leto bi ga uvedli v 2. razredu in potem postopoma v nadaljnjih razredih. V ta namen so v rokopisu že pripravljeni učbeniki za učence ter priročniki za učitelje prvih dveh šolskih let, v pripravi pa je tudi drugo informativno gradivo, učila, programi za seminarje učiteljev ter pedagoških svetovalcev. Na anketo, ki jo je izvedel zavod med učitelji, ki bodo prihodnje šolsko leto poučevali računstvo v elementarnih razredih, jih je nekaj nad 80 % odgovorilo, da so pripravljene začeti s poukom nove matematike.

V razpravi so poudarili, da ne gre več odlašati z reformo na tem področju. Preveč smo že zaostanku, tudi v primerjavi z ostalim svetom, pa tudi glede na zahteve višjih stopenj pouka in celo ob praktičnem poklicnem delu spričo vedno hitreje razvijajoče se tehnologije. Glede morebitne poskusne faze samo na enem delu šol obstaja pomislek, da bi dvotirnost povzročila prevelike stroške glede učnih pripomočkov, zlasti

učbenikov, zapletla bi tudi prehode učencev med različnimi oddelki oziroma stopnjami. Po drugi strani so metode na raznih inozemskih šolah že toliko dognane, preverjene in urejene, da jih lahko neposredno uspešno uporabimo in bi verjetno naš prispevek še dolgo ne pomenil kaj bistveno novega, niti po vsebini niti metodično. Bolj pomembno bo dobro organizirano sprotne sodelovanje obeh naših pedagoških akademij, šolske televizije in občasna medsebojna posvetovanja učiteljev, kar vse ima strokovna služba tudi v načrtu. Zato so se udeleženci seje v splošnem strinjali, da je treba s poukom po novem programu pričeti frontalno, v vseh prvih razredih hkrati. Dokončno bo svet o tem sklepal na prihodnji seji, v prvi polovici marca.

Predlog predmetnika in učnega načrta na šolah za slušno prizadete otroke je svet začasno sprejel, glede na to, da je v pripravi nov splošni učni načrt za osnovne šole. Zato bo treba tudi predložiti načrt ustrezno prilagajati, zlasti glede na število tedenskih učnih ur, integriranja učnega gradiva v predmetne skupine ipd.

V razpravi k letnemu programu zavoda za šolstvo je bila med drugim izrečena pripomba k neažurnosti, deloma tudi nesmotnosti v poslovanju statistične službe, ki pogosto nima pravočasno na voljo podatkov, ki jih potrebuje zavod. Potreben pa bo tudi dogovor glede bolj enotnega sistema evidenčnih podatkov na šolah. J. R.

Na rob TV programu

Ni se še dobro polegel hrup ob „dogovoru“ med filmom in televizijo glede filmskega sporeda, že so se nekateri gledalci ponovno zgražali zaradi televizijske priredbe Maupassantove novele „Sladke igre minulega poletja“. Zato bi bil že čas, da se TV končno že enkrat temeljiteje pomeni glede svojega programa z gledalci, posebno še sedaj, ko vemo, da ima že vsaka tretja slovenska družina televizijski sprejemnik. Pri tem bi moral biti program prilagojen povprečni slovenski družini in povprečnemu gledalcu in ne nasprotno, čeprav so tudi glede tega upravičeni pomisleki.

Mislím, da TV nima samo zabavne funkcije, temveč tudi vzgojno, zato bi bilo potrebno gledalce vzgajati tako, da bi postali sposobni sprejemati tudi zahtevnejša umetniška in znanstvena dela. Tako se ne bi več dogajalo, da prihaja do neupravičene kritike umetniško in idejno dobrih del, kar izprijčuje samo nedozorelost, nerazgledanost in provincialno nazorsko usmerjenost. Vsak tisti, ki kolikor toliko redno gleda TV program, si mora priznati, da večkrat brez svoje krivde gleda program, na katerega sploh ni pripravljen. Tako naša televizija izziva, zaslužuje in včasih tudi poneumlja, česar se pa niti ne zavedamo.

Presajanje tuje malomeščanske miselnosti in nam tujih ne-

sprejemljivih idej na naša tla in v našo stvarnost, je anahronizem brez opravičila, kolikor seveda ne gre za kakovostno umetniško delo. Sploh pa se mi zdi, da je v našem časopisju vse premalo poprejšnjih kritičnih analiz in napotkov (recimo ob celovečernih filmih), kar bi dajalo oporo za boljše razumevanje in ocenjevanje del. Starši se sami pogostokrat ne znajdejo iz obilice vsega, kaj šele, da bi znali tudi otrokom pravilno razložiti dogajanje na ekranu. To pa je potrebno, saj otroci to od nas tudi pričakujejo, če gre za oddaje, ki so jim umsko in čustveno dozorili.

Samo s prepovedmi otrokom ne bomo privzgojili kritičnega odnosa do TV oddaj in tudi ne sposobnosti, da si bodo nekoč sami pravilno izbirali oddaje in jih uporabljali za svojo kulturno-umetniško in moralno rast ter za razvoj inteligence. Dejstvo je, da otroci danes hitreje telesno in duševno dozorevajo, se hitreje seznanjajo s svetom odraslih in si mogoče pridobivajo tudi drugačne vrednostne lestvice, kot smo jih nekoč poznali mi. Ohranjanje in ustvarjanje novih iluzij pa ničesar ne prispeva k njihovem razvoju. Svet morajo spoznavati in sprejemati takšnega kot je, težnja po spreminjanju le-tega pa je v njih samih. Pomagajmo jo samo razvijati in pravilno usmerjati.

JANKO NOVAK

Ali je Slovincem ena pamet dovolj

25. februarja je bila v veliki sejni dvorani univerze 11. redna seja univerzitetnega sveta.

Na začetku seje so člani univerzitetnega sveta z enominutnim molkom počastili spomin mrtvih tovarišev, nakar je rektor univerze povedal nekaj besed o svojem delu. Predvsem je govoril o svojih obiskih na tujih univerzah in centrih pa tudi o obiskih, ki so prišli v Ljubljano. Poudaril je, da so bili ti obiski zelo koristni, saj je pričakovati marsikje uspešno sodelovanje s tujimi univerzami. Zlasti je bil zanimiv obisk rektorja tržaške univerze, s katero imamo na sploh zelo malo stikov. Nadvse pomembno je tudi sodelovanje z univerzo v Udinah (Videm), ki pa je še na začetku. V Ljubljani je bila tudi predstavnica Fullbrightove ustanove, ki je rektorja seznanila z ugodnostmi, ki jih nudi ta ustanova, pa so bile doslej več ali manj neznane in torej neizkoriščene. Med drugimi je prišel na obisk v Ljubljano tudi prorektor univerze v Minsku, s katerim ljubljanska univerza že lep čas sodeluje. S skupino koroških študentov onstran meje so govorili o ustanovitvi visoke šole, seveda slovenske, v Celovcu.

Rektor je poudaril, da aktivnost univerzitetnega sveta kljub dolgemu presledku med sejami ni trpela in je še naprej opravljala svoje delo.

Po poročilu rektorja je bil sprejet zaključni račun univerze za leto 1970 in pa sklep o ustanovitvi računskega centra pri univerzi.

Govorili so tudi o stanovanjskem skladu univerze in o predlogih za stanovanje predavateljev.

Največ so razpravljali o študentskih problemih in o celotni problematiki študija, zato se je večina statutarnih sprememb nanašala predvsem na to področje. Člani univerzitetnega sveta so potrdili sklep, s katerim prehaja Višja šola za politologijo, sociologijo in novinarstvo v sklop univerze. Skupščini bo predložen sklep glede odračunavanja poročniških dopustov v reeleksijsko obdobje.

Ponovljen je bil občutek, da študentje predolgo študirajo, zlasti še po absolvenca. S tem je bil odprt problem strokovnosti kadrov, preobremenjenosti prostorov, pa tudi problem učnih moči. Glede predolga študija je bilo nekaj pomislekov. Študenta nihče ne more siliti, da dokonča študij oziroma diplomiro v nekem določenem roku, čeprav je to zaželeno. Vendar se kaže široka zavest študentov, ki nikakor ni tako zelo kritična in je, lahko bi mirne duše dejali, zelo spontana. Študentje se svojega dela zavedajo in sami predlagajo zelo rigorozne in odgo-

vorne ukrepe pri preverjanju svojih uspehov. Razen nekaj članov univerzitetnega sveta so soglašali, da se v tej generaciji študentov kaže nova, sveža zavest, ki je nikakor ne kaže kritizirati in da so ti študentje sami sposobni preceniti, kaj zmorejo in česa ne.

V razpravi so obravnavali tudi zelo pomembno vprašanje preobremenjenosti študijskih ur. Udeleženci so prišli do sklepa, da je 30 ur fakultetnega študija povsem dovolj, zlasti glede na razmere, kakršne so. Upoštevati je še treba, da se večina študentov ukvarja še z zunaj-univerzitetnimi dejavnostmi, ki prav tako spadajo v študentovo izpolnjevanje.

V odmoru, to je tik pred obravnavo sprememb statutov posameznih fakultet, sem se pogovarjal z dekanom ene izmed fakultet. Načeli smo vprašanje dislokacije slovenske univerze, predvsem mariborske visokošolske ustanove. Izrečena je bila misel, da sama dislokacija še ne pomeni rešitve. Že tako skromne razmere v našem univerzitetnem študiju bi nam morale pokazati, da je takšno cepčenje nesmiselno v majhnih slovenskih okvirih. Slišijo se tudi glasovi, naj bi nek tak oddelek prenesli tudi v Celje. Če je to res, ne vem. Mislím, in z mano verjetno še kdo drug, tudi moj sobesednik, da je takšna razdelitev nesmiselna, ko pa vendar vemo, da največja ustanova te vrste v Sloveniji ni takšna, kakršno si želimo, da je premajhna, da ima premalo učnega kadra, da je zastarela in tako naprej. Mar ne bi bilo bolje, da bi denar, ki gre za te dislocirane oddelke, ostal v matični univerzi? Da bi lahko rekli, da je vsaj ena univerza takšna, kakršno si želimo, ne pa da jih je deset in da nobena od njih ni na ustreznih ravni. Nekdo je pred časom hudomušno izjavil: prej smo Slovenci imeli eno pamet (Ljubljansko univerzo), zdaj imamo dve in mogoče še katero dobimo, kaj se ve! Ali bomo potem res pametnejši?

No, v to res ne verjamem. Po kratkih spremembah v statutih posameznih fakultet je bil ves pogovor osredotočen na obravnavanje načrta investicijske izgradnje univerzitetnih objektov in s tem v zvezi seveda tudi problem denarja. Čisto na kratko bi se zamudil, kolikor je to mogoče, pri posameznih fakultetah, da bi vsaj približno osvetlil stanje naše univerze.

Zgradbe medicinske fakultete že dolgo ne ustrezajo svojemu namenu in bo potrebna le provizorična rešitev. V prvi fazi naj bi naredili, kar se pač naredi, da, to je delna izgradnja novih objektov, odkup starih stavb za inštitute in pa uporaba

razpoložljivih in uporabnih prostorov na kompleksu Kliničnih bolnišnic.

Tudi filozofska fakulteta je prerasla svoje razmere in potrebuje nove prostore, prav tako pravna in ekonomska. To so fakultete, ki so po številu študentov največje, enak problem pa je prav na vseh ljubljanskih fakultetah. Razmere torej nikakor niso najboljše, denarja pa tudi ni. Mislím, da so ugovori o dislociranih oddelkih popolnoma utemeljeni. Poudarili so tudi, naj se fakultete takoj povežejo z gospodarskimi organizacijami, ki so pripravljene sofinancirati nadaljnji razvoj njihovih objektov.

Zelo važen je tudi predlog študijske komisije glede sprejetja tako imenovanega sobotnega leta. Takšno določilo že ima statut fakultete za naravoslovje in tehnologijo, ki določa med drugim tudi naslednje:

Delavcu se lahko odobri s pravico do nadomestila osebnega dohodka odsotnost z dela:

a) učitelju, znanstvenemu delavcu in sodelavcu;

b) za strokovno izpolnjevanje praviloma vsakih pet let do enega leta. Odsotnost z dela se lahko odobri, če se ugotovi,

da je upravičena oziroma fakulteto ali stroko koristna ne bo ovirala normalnega dela.

V razpravo je bil dan predlog tiskovne komisije, ki sklenila, da se povečajo honorari za učbenike, skripta druge publikacije, ki jih izdaja univerza.

Ob koncu seje pa so imeli vsi nekaj članov sveta študentovskih domov, direktorja pedagoškega inštituta in člani sveta. Za direktorja pedagoškega inštituta je bil imenovan Franc Pediček.

Takšna je vsebina seje. Posebej pomembnega ali takega, da bi bilo posebej ostreno. Pa vendar so stvari, se skrivajo v globini, a si jih mogoče ne upamo pogledati natanko. Za vsemi je pač denar. Preostane nam samo še upati, da bo naša univerza čez leta drugega kot je, da se študent ne bo treba tiskati po tesci predavalnicah, letati iz ene konca mesta na drugega morda celo ostajati zunaj predavalnic.

Mogoče bomo Slovenci segli to, kar si nedvomno v želimo, z več pametmi, če ne je ena premalo?

MILENKO STRAŠ

Sestanek aktiva slavistov poklicnih šol

V sredo, dne 17. 2. 1971 je bil na elektrogospodarskem šolskem centru v Mariboru sestanek aktiva slavistov, ki poučuje na poklicnih šolah mariborskega območja. Slavisti so najprej prisostvovali praktičnemu nastopu, ki ga je imela prof. Mušičeva v drugem letniku. Govorila je o našem razmerju do likovne umetnosti. Pouk likovne vzgoje je bil zelo zanimiv, saj ga je tov. profesorica popestrila s prikazom raznih umetniških slik. Ob projekciji umetnin je zanimivo prikazala učencem vlogi in razvoj te umetnosti skozi vsa obdobja od danes. Učenci so spoznali, da je vsaka umetnina odsev časa in okolja, v katerem je nastala. Ugotovili so tudi, kakšna je funkcija umetnosti v današnjem času. Ob koncu učne ure so učenci samostojno določevali razliko med kičem in pravo umetnino.

Po uspešnem nastopu so slavisti kritično ocenjevali elemente učne ure. Pogovorili so se tudi o težavah, ki jih imajo pose-

samezni predavatelji estetske vzgoje na poklicnih šolah. Tudi nekaterim učiteljem primanjkuje modernejša učila, kot gramofonske plošče, diazitivni, magnetofon, gramofon, umetniški slikovni material.

Ko so govorili o učnih črtih estetske vzgoje na poklicnih šolah, so ugotovili, da le-ti prezahtevni za to stopnjo, saj predavatelji nimajo vseh knjig, da bi jih docela razložili. Izkristaliziralo se je mnenje, da je potrebno sedanji učni načrt spremeniti ter ga priložiti učbenikom. Le-ti nam niso usklajeni s trenutno veljimi učnimi programi. Predavatelji so izrazili željo po pripravi učbenika za estetsko vzgojo.

Tovariš profesor Filo, ki vodi razpravo, je kot svetovalec za slovenski jezik na poklicnih šolah seznanil člane aktiva, pripravljajo reformo učnih črtov za slovenski jezik z estetsko vzgojo na posameznih skih stopnjah.

ERNEST BLAZ

Tisti šopek ob našem prazniku

(Nadaljevanje s 1. strani)

pet živo rdečih, do kraja razcvetenih nageljnov. Modre oči so se zasvetile, ustnice zaokrožile in moral bi izreči nekaj izbranih besed. Pa se je izgubil venec besedi... ni jih bilo, takih kot je želel ves razred. Iz napol zaprtih ust so privrele samo kratke, a iskanje: „Tovarišica, želimo vam lep praznik!“ Zhvala in nekaj tožnih besedi... Potem pa preberemo Cankarjev Greh. Vsi se nato učijo vse do pete učne ure. Praznik je že, a ure ne smejo odpasti! Statistika ne pozna milosti! V podjetjih in ustanovah se že pripravlja. Natanko vem. Toda mi opravimo to v glavnem odmoru ali hitro po končanem pouku. Čas je naš večni sovražnik. Praznik bom doma. Saj praznujemo vsako leto, vedno drugače, a vedno podobno. Hčerka in sin sta pogrnila mizo. Tudi darila nista zabila. Nato pa čakamo očeta. Sinu večkrat uide pogled na mizo. Težko gre beseda prek ustnic. Nazadnje pa mora: „Mama, večerjajmo!“ Sedli smo. Nekaj nedopovedljivega je ležalo nad mizo in se ni ujemalo s praznično mizo. Spogledovali smo se in se nasmehali. Pa smeja ni bilo. Drugim se lahko zlaže, le sebi ne! Oči sta odšla vsak po svoji poti: voščit. Ura pa teče. Na TV je dnevni žarečimi cvetovi drobna postavica, iskreče se modre oči in šabljen ustnice. Vse to pa nima nič skupnega s tem, kar smo odrasli, da izpolnijo svojo dolžnost... Zato se tudi to cvetovijo primerjati...

Zatem pozvoni. Morda se oglasi vest, ker nerodno zamahne šopkom in že reče: „Čestitam, draga žena. Oprosti, veš, praznik smo pač...“

„Hvala, tako ste dobili še ta 365. dan v letu!“ rečem in vzamem šopek. Njegovih dvajset polovnelih nageljnov (ker so ves dan kadi vode) postavim v vazo. Nehote jih primerjam s tistimi petimi, ki so vedno razkošnejše cveteli... Kakor silhueta vstopajo žarečimi cvetovi drobna postavica, iskreče se modre oči in šabljen ustnice. Vse to pa nima nič skupnega s tem, kar smo odrasli, da izpolnijo svojo dolžnost... Zato se tudi to cvetovijo primerjati...

Iz zlata nit sreče je pretrgana... Resnična enakopravnost z velikimi črkami napisana na papirju.

(KAROLINA KOLMAN)

Škarje režejo načrte

Želja republiške izobraževalne skupnosti, da bi uravnavala financiranje šolstva po potrebah, zapisanih v izračunu, bo tudi letos ostala neuresničena. Znan je potek dogodkov — „prehod“ iz zahtevanih 700 milijonov na 682, pa skupna stališča republiške izobraževalne skupnosti in Sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ki so tudi ostala zgolj zahteva itn.

Prosvetnim delavcem gre po časi na bolje — posebni dohodki se bodo v globalu povečali za 18 %, kar je še vedno 2 % manj, kot so predvidevali v sanacijskih obljubah.

V razpravi na seji skupščine republiške izobraževalne skupnosti (25. februarja) so kritično ocenili slabo seznanjanje javnosti z resničnim položajem šolstva, nenehno govorjenje o izboljšavah, o uspešno sklenjeni sanaciji, o 20 % povišanju sredstev za šole pa za netočno. Resnična podoba je namreč še vedno ta, da ostaja pred leti sprejeti družbeni dogovor in določilo zakona o financiranju, ki govori o usklajanju osebnega

dohodka v prosveti z odhodki v drugih dejavnostih, zgolj na papirju. Tako ravnanje pa postavljajo prosvetne delavce spet v položaj „kruhoborcev“ in s tem tudi vsebinska vprašanja vzgojno-izobraževalnega področja na drugi tir.

Ne moremo se ravnati po naših izračunih, temveč glede na denar, ki nam ga priznava — je dejal na skupščini republiške izobraževalne skupnosti predsednik izvršnega odbora Ludvik Zajc. Predlogi, ki jih je sprejela skupščina na tej seji, so torej urezani po „meri“: enotne osnove meril za financiranje vzgojno-izobraževalne dejavnosti na Slovenskem, merila za dopolnilna sredstva temeljnimi izobraževalnim skupnostim, merila za financiranje srednjih, visokih in višjih šol, posebnega šolstva in dijaških domov in sofinanciranje strokovnih šol. Na tej seji so sprejeli tudi predlog finančnega načrta republiške izobraževalne skupnosti in predlog o povečani vrednosti točke pri ceni pedagoške ure za 18 %.

M. K.

Teze o idejno političnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja

Komisija centralnega komiteja ZK Slovenije za družbeno-politična in idejna vprašanja znanosti, prosvete in idejno-politično usposabljanje komunistov daje v javno razpravo TEZE O IDEJNO-POLITIČNIH VPRAŠANJIH VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA. Teze je pripravila posebna delovna skupina v okviru komisije, o njih pa je doslej poleg komisije razpravljala tudi sekretariat centralnega komiteja ZKS. Po opravljeni javni razpravi, ki bo skupaj s temi tezami služila za oblikovanje stališč in za pripravo sklepov, bo o celotnem gradivu razpravljala centralni komite ZKS – predvidoma marca.

V tezah so obdelana vprašanja izobraževanja in vzgoje v osnovnih in srednjih šolah ter vprašanje predšolske vzgoje, kakor tudi problemi dopolnilnega izobraževanja ob delu, s posebnim poudarkom na pomenu in vlogi stalnega izobraževanja. Niso pa v teh tezah zajeta vprašanja vzgoje in izobraževanja na višji in visoki stopnji. O njih bosta tako komisija kot centralni komite ZKS v skladu s svojim programom dela razpravljala posebej.

Vabimo vse, ki jih obravnavana vprašanja zanimajo, še posebej pa komuniste, njihove aktivne in vodstva v vzgojnih in izobraževalnih ustanovah, da se v javno razpravo aktivno vključijo in tako pomagajo razčističevati in reševati probleme na področju vzgoje in izobraževanja. Komisija bo organizirala številne razprave o tezah tako v okviru raznih samoupravnih organizmov in strokovnih organov na republiški ravni kot tudi v aktivih komunistov, komisij in širših posvetov v posameznih občinah in širših regijah.

Komisija za družbeno-politična in idejna vprašanja znanosti, prosvete in idejno-politično usposabljanje komunistov

Uvod

1. Več vzrokov narekuje, da celoviteje in z družbeno političnih izhodišč ocenimo dosednji razvoj in stanje vzgoje in izobraževanja na Slovenskem in se dogovorimo za prihodnje naloge. Naj navedemo le nekatere:

– VI. kongres ZKS in IX. kongres ZKJ sta opredelila nekaj osnovnih izhodišč na tem področju. Prav je, da v dokumentih Zveze komunistov ta vprašanja celoviteje obravnavamo in usmerimo aktivnost vseh subjektivnih sil, še posebej komunistov;

– V preteklem obdobju so bili storjeni pomembni premiki v tej sferi, vendar pa mnogi nerešeni problemi materialne, vzgojne, idejne in kadrovske narave zahtevajo, da celoviteje in dolgoročneje osmislimo prihodnji razvoj;

– Celovita in popolna odgovornost, ki jo na tem področju sprejema republika, ter koncept družbeno-ekonomskega, političnega in kulturnega razvoja Slovenije zahtevata, da celoviteje opredelimo vlogo znanja, izobrazbe in s tem v zvezi naloge šole in drugih dejavnikov;

– Zvezna skupščina je pred nedavnim sprejela resolucijo o razvoju vzgoje in izobraževanja na samoupravni osnovi, kar omogoča, da konkretnije preidemo k uresničevanju intencij zvezne ustave o nadaljnjem razvoju izobraževanja in vzgoje v duhu samoupravnega sistema.

2. Osnovna aktivnost Zveze komunistov je danes in bo tudi v prihodnje usmerjena k hitrejšemu družbeno-ekonomskemu razvoju, k razvoju samoupravnih odnosov in višji stopnji kulture. Razvoj znanosti in tehnike razširja in spreminja strukturo proizvodnih sil, zahteva večjo notranjo povezanost različnih sfer družbenega dela in življenja in višjo stopnjo samoupravljanja. Spreminja se razmerje med fizičnim in umskim delom. Delež fizičnega in drugega pro-

izvodnega dela se manjša na račun znanstvenega, raziskovalnega, organizacijskega in upravljaljskega dela. S tem se spreminjata tako struktura človekovih potreb kot tudi možnosti za njihovo zadovoljevanje.

Znanstveno-tehnološka revolucija in hiter razvoj družbenih odnosov na osnovi samoupravljanja razširjata in spreminjata vlogo izobrazbe. Znanost in znanje se spreminjata v neposredno gibalno silo tehničnega in družbenega napredka. Znanje postaja ena izmed bistvenih tehnološko-ekonomskih kategorij in močna spodbuda produktivnosti. Zahteva po razvitem in modernem šolstvu, ki daje tako znanje, je zato v nacionalnem in razrednem interesu.

3. V oblikovanju moderne strukture proizvodnih sil in razvitih samoupravnih odnosov je potrebno znova opredeliti mesto, funkcije in nadaljnji razvoj vzgojno izobraževalne dejavnosti. Z družbeno-ekonomsko in politično akcijo moramo spodbujati, pospeševati in usmerjati izgradnjo takšnega vzgojnega in izobraževalnega sistema, da bo delo na področju izobraževanja sestavni del združenega dela. Omogočiti moramo aktivno in stalno sodelovanje in soodvisnost med izobraževanjem in drugimi sferami združenega dela.

4. Razvijanje človekovih sposobnosti za odkrivanje in praktično uporabo vedno novih znanstvenih dosežkov in tehnoloških postopkov, za izpopolnjevanje organizacije dela in za oblikovanje novih družbenih odnosov dobiva nove razsežnosti in postaja vse bolj aktualno. Znanje se naglo kopiči in tudi hitro zastareva. Smoter sodobne šole gotovo ne more biti predvsem v tem, da mladim posreduje čimveč znanja, temveč kako mlade usposobiti za osvajanje znanosti, kako jim pomagati do kritičnega mišljenja, da bi lahko uporabljali dosežke znanosti ter jih razvijali naprej, da bi se lahko samostojno opredeljevali v življenju in bili aktivni oblikovalci novih družbenih odnosov.

Pri programiranju vsebine in metod izobraževanja je nujno izhajati iz spoznanj in potreb tehnološko, organizacijsko, ekonomsko in družbeno najnaprednejših in najvitalnejših razvojnih jeder. Vsebine in sistem izobraževanja morata po eni strani ustrezati sedanjim potrebam, po drugi strani pa pogumno začrtati pot prihodnjemu razvoju.

5. Smo v obdobju, ko je treba pogumneje in dolgoročneje začrtati temelje smeri šolske reforme. Poudarek je na prilagajanju vsebine izobraževanja in vzgoje novim potrebam in oblikovanju novih, ustrežnejših družbeno-ekonomskih odnosov na tem področju ter vključevanju tega področja v celoten sklop družbene reprodukcije. Vsebinsko in sistem izobraževanja moramo usmeriti tako, da bosta vključevala vse poglobitve značilnosti in potrebe človekovega udejstvovanja in ga usposabljala za današnji in jutrišnji dan kot modernega proizvajalca, samoupravljalca ter vsestransko razvito in kulturno osebnost.

6. Sedanji trenutek zahteva, da celovito in kritično osmislimo vzgojno naravnost šole. Odmikamo se od etatične ureditve k samoupravni družbi, otrešamo se uokvirjenega načina mišljenja, naša zavest se sprošča – hkrati pa se zaradi nasprotij družbe in njene polne odprtosti v svet porajajo v družbeni zavesti različni idejni tokovi, ki imajo vpliv tudi v pedagoški teoriji in praksi. Razvoj samoupravnih odnosov v šolstvu bo potrebno celovito osmisлити. Šolo je treba še bolj razviti kot enotno vzgojno izobraževalno in samoupravno skupnost, v kateri bosta učenec in pedagog – vsak v okviru svojih možnosti, pravic in dolžnosti – enakopravno sodelovala v pedagoško vzgojnem procesu. Odločno moramo zavrniti vse težnje po idejno nevtralni in družbeno neangažirani šoli. Zagotoviti je treba ustrezen poudarek patriotični vzgoji predvsem na temelju revolucionarnih tradicij in NOB.

7.

Narava sodobnih tehnoloških in proizvodnih procesov ter razvijajoči se samoupravni odnosi terjajo permanentno strokovno in družbeno izobraževanje. V tej smeri so potrebne bistvene spremembe in izpopolnitve v sistemu izobraževanja. Škodljivo je ločevati dva na videz samostojna cikla človekovega življenja — obdobje učenja, študija ter obdobje dela, se pravi, obdobje uporabe pridobljenega znanja. To po eni strani narekuje izobraževalnim institucijam, da morajo usposabljalni mladino za uspešno opravljanje nalog, ko se bo vključila v delo, po drugi strani pa omogočiti delovnim ljudem, da se na katerikoli stopnji ustvarjalnega in rutinskega dela vključijo v določeno stopnjo izobraževalnega sistema. Sprejemanje koncepcije permanentnega izobraževanja zahteva odpiranje širših možnosti za izobraževanje odraslih na vseh ravneh in smereh izobraževalnega sistema. To je istočasno pomembna naloga vseh družbeno-ekonomskih in političnih subjektov družbe.

8.

Izobraževanje ima tudi širšo družbeno in vzgojno funkcijo v sklopu prizadevanj za socialističen razvoj družbe. Socializma namreč ne opredeljuje le visoka stopnja materialne blaginje, ki jo zagotavlja razvitost proizvodnih sil in smotrna organizacija dela, ampak ga predvsem opredeljujejo razviti socialni odnosi, kultura medčloveških odnosov, ukinjanje izkoriščanja ter zagotavljanje enakih možnosti osebnega razvoja in uveljavljanja. Razvoj demokracije v socialistični družbeni skupnosti je odvisen tudi od sposobnosti posameznika za ustvarjalno sodelovanje pri odločanju v samoupravnih organizacijah in torej — neposredno — tudi od njegove izobrazbe.

Nekatere značilnosti razmer na področju vzgoje in izobraževanja v Sloveniji

1.

Hkrati z naglim splošnim družbenim in gospodarskim razvojem Slovenije se hitro spreminja tudi struktura njenega prebivalstva. Delež kmečkega prebivalstva npr. se je v času od osvoboditve do danes zmanjšal od 50 na 25 %; značilna sta visoka zaposlenost nasploh in velik odstotek zaposlenih žensk; velik je delež zaposlenih iz drugih republik; ti prihajajo na delo v našo republiko občasno, ali so se tu stalno naselili; velika in tudi dnevna in trajna migracija s podeželja v industrijske centre itd. Vse to daje določen pečat kvalifikacijski strukturi zaposlenih, ki se kljub dokaj razvitemu strokovnemu šolstvu spreminja le počasi.

2.

Pri zajemanju otrok v predšolske vzgojnovarstvene ustanove smo v Jugoslaviji doslej sicer vodili, smo pa s 13,2 % otrok od 3 do 7 let starosti, vključenih v vzgojno varstvene ustanove, na dnu evropske lestvice. Pred dvema letoma zagotovljeni stalni viri za investicije, široka akcija skupnosti otroškega varstva ter povečani napor in prizadevanje mnogih občinskih skupščin, krajevnih in delovnih skupnosti — zagotavljajo hitrejši napredek v prihodnjih letih. Vsako leto naj bi zajeli okrog 3000 otrok več, hkrati pa se bo spreminjal tudi značaj dejavnosti v teh ustanovah: medtem ko je bil doslej poudarjen predvsem socialno-varstveni moment, bo z razširjanjem te dejavnosti potrebno in mogoče bolj uveljavljati vzgojni moment.

3.

V osnovno šolo je vključena praktično vsa za redno šolanje sposobna mladina. Število učencev se sicer postopoma manjša, kar je posledica upadanja natalitete, vendar se število oddelkov povečuje, narašča pa tudi število učiteljev. Dosegli smo skoraj polno zasedbo delovnih mest.

4.

Zaradi pomanjkanja prostora ima še vedno 682 šol dvoizmenski pouk, 25 šol celo triizmenski. Akcijo „za sto let — sto šol“ moramo podpreti, ker bo pomenila bistveno izboljšanje sedanjega stanja. Podpreti je treba tudi iniciative občinskih skupščin, ki se s samostojnimi akcijami ob polni podpori občanov uspešno lotevajo reševanja tega problema.

5.

Osip v osnovni šoli kot na vseh drugih stopnjah šolanja je v izobraževalnem procesu zelo negativen pojav. Iz leta v leto bomo

potrebovali več kvalificiranih delavcev in strokovnjakov. Mladini, ki ni uspešno končala prejšnje stopnje, je zaprta možnost za nadaljnje šolanje. Zato je nujno problem osipa reševati pri koreninah s ciljem, da vsi učenci pridobe maksimalno mero znanja v skladu s svojimi umskimi zmožnostmi. Ugotovitve strokovnih analiz, da je osip večji pri učencih iz družin fizičnih delavcev in iz slabo razvitih območij, pri fantih večji kot pri dekletih, in da so prizadeti tako podpovprečno ko nadpovprečno umsko razviti otroci, kažejo na mnogovrstne objektivne in subjektivne vzroke osipa. Zato bo reševanje teh problemov moralo potekati v mnogih smereh, od nadaljnje sanacije materialnega položaja šolstva, vključno gradnjo novega šolskega prostora in dijaških domov, izboljševanja kvalifikacijske strukture učiteljstva, vnašanja novih metod dela v šole, posodabljanja učnih načrtov do individualnega pristopa k posameznim kategorijam učencev glede na njihove umske sposobnosti in drugih ukrepe.

6.

Dosegli smo relativno velik supeh pri zajemanju mladine v srednje šolanje po končani osnovni šoli, tako da nadaljuje šolanje že okrog 80 % mladine, ki uspešno konča osnovno šolo, vendar zaradi velikega osipa v osnovni šoli pomeni to le okrog 42 % generacije starosti 15 do 19 let.

Okrog 50 % mladine, ki se po uspešno končani osnovni šoli odloči za nadaljevanje šolanja, se vključi v poklicne šole; vsako leto uspešno konča poklicne šole osem do devet tisoč učencev. Vendar pa je vsem tem praktično začrto nadaljnje šolanje, čeprav zakon o srednjem šolstvu poklicne šole šteje med srednje šole. Ker je v teh šolah veliko število otrok s podeželja in otrok delavcev z nizkimi osebnimi dohodki, je tu eden izmed vzrokov za nezdravo socialno strukturo študirajoče mladine na drugih srednjih, predvsem pa na visokih šolah.

Čeprav veliko govorimo o zblizevanju umskega in fizičnega dela, dosegamo z obstoječim dualističnim srednješolskim sistemom, kjer so zaključene šole le za proizvodne delavce, medtem ko imajo absolventi drugih šol odprto pot naprej, prav nasprotno. Osip na srednjih šolah je prav tako simptomatičen, saj znaša 30 do 40 % vpisane generacije na tehniških in njim ustreznih, ter 20 do 30 % na poklicnih šolah.

Zaradi pričakovanega zmanjševanja osipa v osnovni šoli in večjega zajemanja generacije v srednje šole (80 % do leta 1985), bo potrebno v prihodnjem obdobju ob eno in pol izmenskem pouku zagotoviti najmanj deset tisoč novih učnih mest ter posodobiti opremljenost strokovnih šol.

7.

Izobraževanje v delovnih organizacijah čn izobraževanje odraslih nasploh zaostaja za dejanskimi potrebami. Spoznanje o nujnosti permanentnega izobraževanja si le počasi utira pot v praktično ukrepanje, čeprav je nerealno pričakovati, da bomo samo s prilivom novih strokovnih kadrov nadomestili sedanje, ki imajo pomanjkljivo izobrazbo. Dоследneje bo potrebno upoštevati sprejeto načelo, da redno šolanje ni edina pot izobraževanja in usposabljanja; zato bomo v prihodnje morali izdatneje podpreti še druge poti – med njimi izobraževanje ob delu. Če priznavamo nujnost obstoja tudi teh drugih poti, potem bo nujno zagotoviti, da bo permanentno izobraževanje zaposlenih ne le skrb ustanov za izobraževanje odraslih, ampak tudi vseh rednih šol, še posebno pa višjih in visokih, znanstveno-raziskovalnih zavodov in strokovnih društev kot tudi delovnih organizacij in širših asociacij združenega dela.

8.

V zadnjih nekaj letih smo doživeli v vzgoji in izobraževanju resno krizo, ki je povzročila med prosvetnimi delavci malodušje in nezaupanje, kar je zelo slabo vplivalo na vzgojno delo. Krizo je povzročilo neustrezno družbeno vrednotenje vzgojnoizobraževalnega dela in težak materialni položaj, ki se med drugim kaže tudi v dejstvu, da je delež šolstva glede na ustvarjeni narodni dohodek padel od 4,9 % leta 1959 na 4,3 % v letu 1967, ko je znašal celo jugoslovanski povpreček 4,9 %. Z načrtom za sanacijo materialnega položaja vzgoje in izobraževanja smo v treh letih podvojili sredstva (od 47 md leta 1967 na 105 md S-din v letu 1970) in tako problem omilili. V naslednjem obdobju bomo morali povečati vlaganja za boljšo materialno opremljenost šol, sprijazniti se bomo morali z dejstvom, da je sodobna intenzivna in samo tako tudi uspešna šola dražje od sedanje. Ob prizadevanjih za omejitve vseh vrst porabe bomo morali paziti, da ne bo prišlo izobraževanje v položaj, ki bi pomenil stagnacijo ali celo nazadovanje in bi tako zapravili tisto, kar smo z nedavno sanacijo popravili.

Družbeno-ekonomski odnosi na področju vzgoje in izobraževanja

1.

Družbeno-ekonomski odnosi na področju vzgoje in izobraževanja imajo nekatere posebnosti, ki izhajajo iz dejstva, da dejavnosti, ki jih to področje opravlja, nimajo značilnosti blagovne proizvodnje. Zaradi njihove pomembnosti za ekonomski in družbeni razvoj je potrebno zavestno urejati medsebojna razmerja tako, da so ponudniki in porabniki storitev v enakopravnem položaju.

Z deetatizacijo gospodarskih in drugih družbenih funkcij upada vloga države pri urejanju teh odnosov in državo vse bolj nadomešča samoupravno organizirana družba. Za bližnjo preteklost so značilna številna nihanja, uveljavljanje nekaterih parcialnih pogledov, predvsem pa precejšen prodor stihije v urejanje teh odnosov, kar je imelo za posledice zlasti:

- zaostajanje razvoja vzgoje in izobraževanja za sedanjimi, še bolj pa za perspektivnimi potrebami družbe;

- pomanjkljivo materialno oskrbo skoraj vseh vej izobraževalne dejavnosti, ki ni pogojena le s splošnimi prizadevanji za razbremenitev gospodarstva v letih 1965–68, ampak tudi z neustreznimi pogledi na vlogo in pomen izobraževanja za nacionalni razvoj in s šibkostjo samoupravne organiziranosti naše družbe v tem času.

Zaradi takega razvoja je Slovenija kljub svoji trenutni relativni razvitosti zaostala celo za drugimi jugoslovanskimi republikami, zlasti v pogledu števila študirajočih na višjih in visokih šolah.

Nastale so zaskrbljujoče velike regionalne in socialne razlike v dostopnosti izobraževanja, neenakopraven materialni položaj delavcev v izobraževalni dejavnosti pa je slabo vplival na kvaliteto njihovega dela in njihovo kadrovsko sestavo.

Sanacijski program vzgoje in izobraževanja v SRS, ki ga je sprejela Skupščina SRS leta 1968, je omogočil boljše delovanje obstoječega šolskega omrežja in izravnavo nekaterih najbolj perečih socialnih in regionalnih razlik, v večji meri je bilo uveljavljeno načelo solidarnosti pri reševanju materialnih vprašanj s tega področja; nadaljnje razvijanje sistema vzgoje in izobraževanja – zlasti tesnejše povezovanje z delovnimi organizacijami in polna vključitev izobraževanja v načrtni in dolgoročni razvoj Slovenije – pa še zmeraj ostaja zelo aktualna naloga.

2.

V svetu, zadnji čas pa tudi pri nas, vse bolj prevladuje spoznanje, da izdatki za izobraževanje niso splošna poraba, ampak pomemben del investicij, ki zagotavljajo hitrejše napredovanje celotne družbe, pa tudi uveljavljanje samoupravljanja. Takšno spoznanje pa hkrati terja:

- absolutno in relativno večja vlaganja v vzgojo in izobraževanje,

- vključevanje izobraževalnih dejavnosti v programiranje družbenega razvoja na ustreznih ravneh in z ustreznimi sredstvi, da bi zagotovili skladnejši razvoj vseh produkcijskih dejavnikov,

- graditev primernih organizacijskih oblik in metod vzgoje in izobraževanja, ki naj omogočijo smiselno vključevanje te dejavnosti v vseh druge samoupravno organizirane družbene dejavnosti, vključujoč pri tem tudi funkcionalno vzpostavljanje materialnih odnosov med njimi.

3.

Glede na to, da je družbeno organiziranje vzgoje in izobraževanja v preteklosti izvajala država s proračunskimi instrumenti, so tudi sedanji načini financiranja še vedno pod njihovim vplivom. Značilno zanje je zlasti:

- da se sredstva za financiranje vzgoje in izobraževanja zbirajo po fiskalni poti, kjer ne pride do izraza udeležba posameznih uporabnikov pri uporabi storitev izobraževanja;

- da poteka upravljanje in razdeljevanje družbenih sredstev za izobraževanje v glavnem mimo tistih, ki so za rezultate tega najbolj zainteresirani; do tega ne prihaja toliko zato, ker ne bi imeli formalnih možnosti, ampak zato, ker družbene skupnosti pa tudi gospodarstvo niso ustrezno organizirani, da bi svoje interese (zlasti dolgoročne, ki pri izobraževanju prevladujejo) v zadostni meri spoznavali in jih uveljavljali;

- da se vrednotenje izobraževalnih storitev oblikuje na podlagi izobraževalnih programov in stroškovnih elementov, ki so enotno dogovorjeni za širšo družbeno skupnost; kvaliteta storitev praktično nima vpliva nanje, zato so te „cene“ le obračunsko sredstvo, ne pa družbeno ekonomski odnos med ponudniki in uporabniki storitev, ta odnos pa se slej ko prej oblikuje na pretežno administrativni način.

Novi elementi, ki jih je samoupravno organiziranje izobraževanja vneslo v družbeno-ekonomske odnose na tem področju, se že kažejo v večji samostojnosti izobraževalnih skupnosti in zaposlenih delavcev pri določanju politike porabe sredstev in delitve po delu, družbeno politične skupnosti in delovne organizacije sodelujejo pri programiranju razvoja vzgoje in izobraževanja na svojih območjih, vrednotenje dela pa je postalo v precejšnji meri predmet družbenega dogovarjanja širšega kroga zainteresiranih dejavnikov.

4.

Vzpostavljanje ekonomskih odnosov na področju izobraževalne dejavnosti manager Barrasove, ki je operna pevka. Končno pride v hotel tudi Bernard, ki je v operno dejavnosti (največkrat tudi predpisanimi z veljavnimi zmknji) in z obsegom sredstev, ki jih je v okviru globalnih družbenih bilanc „mogoče“ nameniti izobraževanju nasploh. Velika inercija obstoječega sistema in programov kot tudi neizogibnost usklajene družbene

Igrajo: Boris Brunčič, Arnold Tovornik, Marjan Bačko, Milena Muhič, s postopnim razvojem. Družbeno ovrednoteni programi in zanje ustrezajoča sredstva naj bi bili nujen minimum, ki se bodo na njegovi podlagi lahko vzpostavljali neposrednejši odnosi med izvajalci in uporabniki.

5.

Izobraževalne skupnosti so dosegle pomembne uspehe pri izenačevanju materialne osnove temeljnega izobraževanja v vsej Sloveniji in ustvarjanju relativno enakih možnosti dela za srednje šolstvo. Skupaj z občinskimi skupščinami so začele tudi uspešno akcijo za obsežnejšo graditev novih šol in za izboljšanje opremljenosti obstoječih šol. Hkrati z boljšanjem materialnih temeljev izobraževanja pa bo treba v večji meri uvajati različne spremljajoče dejavnosti, kot so: predšolska vzgoja, podaljšano bivanje v šoli, dopolnilni pouk, razširitev mreže dijaških domov ter razne obšolske dejavnosti, ki posredno vplivajo na boljši učni uspeh in izboljšujejo socialno in regionalno strukturo dijakov in študentov.

Izobraževalne skupnosti so v precejšnji meri prispevale, da v družbeno zavest vse bolj prodira spoznanje o pomenu izobraževanja, prispevale so tudi, da se je začel proces demokratizacije na

področju vzgoje in izobraževanja. Ob tem pa bodo potrebni še nadaljnji napor te skupnosti kot tudi drugih subjektivnih sil, da se v izobraževalnih skupnostih zagotovi še bolj ustvarjalno sodelovanje vseh zainteresiranih dejavnikov in za premagovanje določene ozke mentalitete stroke, kjer se ta pojavlja.

6.

Za nadaljnji razvoj družbeno-ekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja je potrebno zlasti:

a) V skladu z graditvijo koncepta dolgoročnega razvoja Slovenije opredeljevati tudi ustrezne naloge izobraževanja ter hkrati določati odgovorne nosilce izvajanja in načine financiranja kot podlago za samoupravno sporazumevanje na ustreznih ravneh.

b) Še naprej krepiti izobraževalne skupnosti s tem, da se jim v večji meri kot doslej omogoča usklajevanje družbenih potreb in razpoložljivih sredstev na podlagi samoupravnega sporazumevanja. Glede na ekonomsko, socialno in nacionalno pomembnost vzgoje in izobraževanja pa je treba še nadalje vzdrževati in zagotavljati nacionalne programske in materialne minimume, ki ne morejo biti podvrženi vplivu posameznih odločitev ali materialnih razmer ožje okolja.

c) Krepiti neposredno povezovanje delovnih organizacij vseh dejavnosti z izobraževanjem, predvsem na tistih področjih, kjer so medsebojne odvisnosti najbolj očitne in spoznane. To zlasti velja za del srednjega in visokega šolstva, kjer je treba čimprej doseči višjo stopnjo neposredne povezanosti, izražene tudi v neposrednem oziroma funkcionalno prirejenem sistemu financiranja. Primerne oblike za takšno povezovanje so posebne izobraževalne skupnosti. Njim je treba dati ustrezne pristojnosti v programskem in materialnem urejanju tega področja izobraževanja in vzgoje.

č) Zaradi velikega pomena, ki ga ima za celoten družbeno-ekonomski razvoj, mora področje vzgoje in izobraževanja biti ustrezno obdelano tudi v konceptu dolgoročnega razvoja Slovenije. Sredstva za izobraževanje dobivajo vedno bolj pomen investicij, zato je treba tudi celoten sistem financiranja postopoma spreminjati tako, da se bo del stroškov tekočega vzdrževanja in investicij prenašal s splošnih virov na sedanje in potencialne uporabnike strokovnih kadrov.

d) V okviru izobraževalnih skupnosti je nujno še nadalje oblikovati družbene dogovore z namenom, da bi zagotovili enakopraven materialni položaj delavcev, zaposlenih na področju vzgoje in izobraževanja, vendar tako, da bodo predmet teh dogovorov tudi delovni rezultati, organizacija in storilnost dela ter širše družbene funkcije izobraževalnih institucij.

e) Izobraževalne skupnosti in delovne organizacije morajo čimprej in v kar največji možni meri uveljaviti spodbudnejšo delitev dohodka in osebnih dohodkov, da bo tako kvalitetno vzgojno izobraževalno delo tudi materialno podprto. Pri tem je treba v največji meri razvijati objektivne metode merjenja rezultatov dela, hkrati pa upoštevati, da bo zaradi specifične narave dela del tega vrednotenja vedno ostal prepuščen subjektivni presoji. S tem morajo računati zlasti vodstva, pedagoška služba in sindikat, skratka vsi, ki so odgovorni za uvajanje spodbudnega vrednotenja dela v šole.

f) Vrednotenje storitev izobraževanja ne more pomeniti isto kot cena, ki nastaja na blagovnem tržišču. Poleg tekočih stroškov izobraževanja in dogovorjenega dela amortizacije (ki mora biti vsaj tolikšen, da zagotavlja obnavljanje izrabljenih naprav) je zato v pogodbenih odnosih nujno vključevati tudi druge elemente objektivnega vrednotenja, zlasti kvaliteto in rezultate dela. Financiranje razširjene reprodukcije in pedagoškega znanstveno raziskovalnega dela naj bi ostalo na ravni izobraževalnih skupnosti kot skupna zadeva uporabnikov in ponudnikov izobraževalnih storitev.

g) Materialne možnosti za študij je treba razvijati kompleksno in dolgoročno, pri čemer je treba spodbujati prizadevnost, upoštevati nadarjenost in poklicna nagnjenja mladine, preprečevati nadaljnjo socialno in regionalno diferenciacijo študirajoče mladine ter pospešiti hitrost študija in zmanjšati osip kot posledico neurejenih materialnih razmer. Načelo solidarnosti mora na tem področju priti bolj do veljave. Družba je glede na potrebe in objektivne možnosti to dolžna zagotoviti. Posebno skrb je pri tem posvetiti poklicnemu usmerjanju študirajoče mladine, skladno z družbenimi potrebami. V tem pogledu pomeni določen napredek sklenitev družbenega dogovora o štipendiranju in kreditiranju učencev in študentov v SR Sloveniji, zato je dolžnost vseh zainteresiranih dejavnikov, da se zavamejo za čim doslednejšo realizacijo tega dogovora.

Nekatera vsebinska vprašanja na področju socialistične vzgoje v šolah

1.

Sistemске rešitve nekaterih ključnih materialnih vprašanj našega šolstva, ki so prispevale k večji stabilnosti, omogočajo tudi vse večjo usmeritev dejavnikov v šolstvu k vsebinskim problemom vzgoje. Spoznanje o nujnosti te usmeritve je dozorelo že v mnogih delovnih skupnostih šol in izobraževalnih skupnostih, ki v programe svojega dela vse bolj vključujejo tudi skrb za idejnost, kvaliteto, vsebino, pedagoške odnose, učne rezultate in samoupravna razmerja. Komaj začete premike v nakazani smeri je treba v nadaljnji praksi sistematično nadaljevati in poglobljati.

2.

Skladno z izobrazbenim kriterijem učinkovitosti našega šolstva je treba vedno ocenjevati tudi učinkovitost njegovih vzgojnih razsežnosti. Predolgo smo dopuščali praznine in ostajali le pri ugotovitvah o vzgojni deficitarnosti šole, zdaj pa je podana vrsta objektivnih in notranjih možnosti v šolstvu samem, da se to stanje bistveno spremeni. V zavesti ljudi se vse bolj oblikuje spoznanje, da ni mogoče učinkovito spreminjati in izgrajevati socialistične vsebine družbenih, zlasti samoupravnih odnosov, brez ustrezne socialistične vsebine družbenih, zlasti samoupravnih odnosov, brez ustrezne socialistične idejne in etično-moralne vsebine vzgojnih procesov.

3.

Cilj socialistične samoupravne šole ni le oblikovanje vsestransko razvite osebnosti, ampak predvsem formiranje tistih idejnih pogledov, etično-moralnih vrednot, družbeno-ekonomskih spoznanj ter samoupravljaljskih potreb in navad, ki so nepogrešljiva vsebina samoupravljaljske osebnosti. Naloga naše sodobne socialistične šole, da mora oblikovati človeka, ki bo sposoben sam odločati o svojem življenju in delu in ki bo imel tudi razvit interes za skupna družbena vprašanja, terja že v tem trenutku aktualnejše opredelitve vzgojnega cilja, pedagoških načel, vzgojno izobraževalne vsebine in učnovzgojnih metod. Komunisti v šolstvu se morajo zavzeti za takšno šolo, ki ne bo le posredovalnica znanja in moralnih vrednot, ampak dejanska samoupravljaljska šola, v kateri bo vladala enotnost učno-vzgojnega procesa glede na idejnost in kvaliteto znanja.

4.

Opaziti je znaten primanjkljaj v pedagoški teoriji, ki v okviru sodobne pedagoške znanosti prepočasi sprejema in vrednosti pridobitve in pozitivne rezultate naše samoupravljaljske vzgojne prakse. Socialistično sodobno pedagoško znanost je treba hitreje razvijati glede na njeno večjo izvirnost, aktualizacijo ter funkcionalnost, kar pomeni, da mora biti usmerjena k samemu bistvu vprašanj, kot so: znanstvenost, marksistični značaj ter samoupravna in socialistična idejna usmerjenost šole. Večji delež kot doslej bi morala prispevati k premostitvi prepada med knjižnim znanjem in zahtevami ter utripom stvarnega življenja. Ker sodobna pedagoška teorija se ni sprejela vseh samoupravnih vsebin pedagoškega dela – posledica tega je samoupravna neaktivnost in neustrezen vzgojno-pedagoški položaj mladine na šolah – je tudi tu iskati razloge za razmeroma pozno in skromno vključevanje delov mlade generacije v samoupravno dejavnost znotraj delovnih organizacij in družbeno političnih skupnosti. Tu bi morali v okviru pedagoške znanosti pa tudi pedagoške sociologije najti take vsebinske in organizacijske zasnove pouka, ki lahko maksimalno prispevajo socializaciji osebnosti glede na zahteve in vlogo človeka v sodobnih družbenih odnosih. Zagotoviti aktiven vpliv socialne skupine na formiranje odnosov v procesu dela v šoli – to je osnova za odpravljanje razdvojenosti med teorijo in prakso, ki ga običajno spremlja formalno dociranje vrednosti in idealiziranje družbene stvarnosti.

5.

Dejstvo, da se naša družba dinamično razvija in da je v takem stanju težko za daljši čas razglašati veljavnost posameznih pedagoških resnic, ne bi smelo ovirati dinamičnega prilagajanja in napredka te znanosti ob tesnem sodelovanju nje sorodnih panog, zlasti psihologije in pedagoške sociologije. Prav dosežena stopnja demokratičnosti in hkrati odločna usmeritev v razvijanje samoupravnih socialističnih odnosov so lahko tudi na tem področju spodbuda za premagovanje vseh vrst tradicionalizmov, pozitivizma in dogmatičnih kategorij.

6.

Osrednje idejno in vsebinsko vprašanje naše sodobne socialistične šole je prav gotovo ustvarjanje novih vzgojno-pedagoških odnosov v šolah in novega položaja mladine kot subjekta vzgoje. Pozitivna prizadevanja Zveze mladine Slovenije v zadnjih letih za uveljavljanje mladinske in dijaške samouprave žal niso rodila pričakovanih sadov, največkrat zaradi premajhne podpore znotraj samih soustvarjalcev učnovzgojnega procesa, pa tudi zavoljo preskromnih naporov komunistov prosvetnih delavcev. Spodbudno pa delujejo vzgledi šol, v katerih je povsem zmagovalo spoznanje o nujnosti uveljavljanja pozicije učencev kot resničnih subjektov vzgoje, kar sprošča ustvarjalne poten ciale mladine in krepi obojestransko odgovornost za kvaliteto učnovzgojnih rezultatov.

7.

Izobraževalna vsebina naše šole je preveč obremenjena s podatkarstvom, s faktografijo in historicizmom. Učni načrti so prenatrpani, v njih se kopičijo nadrobnosti, pogosto se zgublja smisel za bistveno in temeljno. Predmetni pouk ni dovolj usklajen in povezan v celoto; učenčeva zavest, ki sprejema predmetna znanja, je zaradi tega razdrobljena. Ni dovolj razvita težnja po sintezi znanja, ki bi omogočila mladim izoblikovati celovit pogled na svet. Odprto je vprašanje o pedagoški, metodi in didaktični vrednosti učnega procesa v današnji šoli. Že staro spoznanje pedagoške teorije o nujnosti aktivnega pouka še vedno ni uresničeno v praksi. Izdelati in uresničiti bo treba učinkovit program modernizacije procesa izobraževanja, ki naj obsega tako modernizacijo pedagoškega procesa v ožjem smislu kot tudi pritegnitev drugih sodobnih medijev v ta proces.

8.

Določena kriza, v kateri je naše šolstvo — a tudi šolstvo drugod v svetu — zahteva večjo pozornost družbe. V šoli se kaže težnja po idejnem nevtalizmu in dezangajmaju. Uveljavlja se negativni pozitivizem, učna snov se znanstveno in idejno ne osmišlja — ali pa se vztraja pri zastarali idealizirani podobi naše družbe in socializma. Vrednote samoupravnega socializma še niso povsod temelj vzgojnih prizadevanj; v mnogih šolah niso vsakdanja vsebina pedagoškega procesa, ampak le občasna intervencija ali formalni dodatek. V sklopu teh vprašanj je treba določene preučiti vprašnja socialističnega značaja vzgoje glede na to, da mora današnja šola še vedno v prvi vrsti izpolnjevati naloge, ki izhajajo iz revolucionarnega poslanstva in vloge delavskega razreda v družbi. Zavrniti je treba tudi zanemarjanje ali celo poskuse omalovaževanja patriotske vzgoje in revolucionarnih tradicij in revolucionarnih gibanj in NOB.

9.

Oblikovanje osebnosti mladih je temeljna odgovornost, dolžnost in pravica šole. Kakovost šole moramo meriti prav po tem, koliko vpliva na celovito rast človekove osebnosti, koliko oblikuje zavest, voljo in značaj mladega rodu. Šola mora spremljati proces revalorizacije družbenih vrednot na današnji razvojni stopnji in aktualizirati vzgojne komponente izobraževanja. Zveza komunistov je poklicana, da podpre tiste težnje med mladimi in učitelji, ki se kritično soočajo z našo stvarnostjo in iščejo novih osmislov, opirajoč se na marksistično misel in revolucionarne izkušnje delavskega gibanja.

10.

Komunisti se bomo zavzemali za ponovno ovrednotenje vsebine šolskih učnih načrtov in učbenikov, za takšno izbiro učne snovi, ki bo ustrezala sodobnim znanstvenim spoznanjem, in za takšna razmerja v učni snovi, da bodo v njej družbene vede bolj zastopane kot doslej. To še posebej velja za poklicno in visoko šolstvo. Vendar ne kaže absolutizirati moči in pomena učnih načrtov, saj je ob njihovi realizaciji bistvenega pomena prav kreativna vloga učitelja in socialne skupine, v kateri poteka učnovzgojni proces. Odpravljanje ekstenzivnega učenja in študija, nenehna aktualizacija gradiva ter prilagajanje učnih programov sodobnim potrebam so v tej zvezi temeljne naloge nosilcev učnovzgojnega procesa.

11.

Pri prilagajanju učnih načrtov in programov sodobnim potrebam smo dolžni upoštevati, da ima študirajoča mladina malo prostega časa in da so njene delovne obveznosti pogosto časovno daljše kot delovne obveznosti odraslih. Nesprejemljivo je, da se v šolah redne delovne obveznosti in obremenitve nenehno večajo. Zagotoviti je treba večje možnosti, da se bo študirajoča mladina v prostem času lahko ukvarjala z družbenimi dejavnostmi glede na svoje interese in nagnjenja, kar mora biti sestavni del vzgojno izobraževalnega sistema in dela. Potrebno je spodbuditi in ustvarjati možnosti za večjo aktivnost prosvetnih delavcev, mladinskih in drugih družbenih organizacij pri razvijanju različnih oblik kulturnega, umetniškega, zabavnega, športnega in tehničnega rekreativnega udejstvovanja mladih.

12.

Naša šola je socialistično angažirana šola, ki gradi na spoznanjih in metodah znanstvenega socializma. Da bi uresničila svoj koncept, vztraja pri dosledni ločitvi cerkve od šole in zavrača vsakršno zahtevo po nevtralni šoli, ki bi krnila možnost, da usposablja mlade za aktivne borce za nove človeške vrednote. Zato tudi ne more dopuščati prodora vpliva cerkve na organizacijo šolskega dela in popuščati zahtevam, da naj šola prilagaja svoj delovni program vzgojnemu načrtu cerkve. Šola je dolžna seznaniti učence s sodobnimi znanstvenimi spoznanji o religiji kot družbenem pojavu. Zaradi pogostih nesporazumov v odnosih med religijo in ateizmom v šolski praksi je treba ta problem preučevati z interdisciplinarno akcijo filozofov, sociologov, politologov in pedagogov, pa tudi organizirati stalno dopolnilno usposabljanje učiteljev glede na zahteve socialistično idejno angažirane šole.

13.

Šola sama ne more rešiti vseh vprašanj vzgoje mladih, pa naj bi bila še tako sodobna, saj na mlade delujejo tudi drugi dejavniki, med katerimi so poleg družine predvsem javna občila, tisk, radio, film in televizija pa tudi številne organizacije.

Vloge šole ne gre precenjevati, kar pogosto delamo, zato da bi se otrsli lastne odgovornosti. Pogostno podcenjevanje dela mnogih organizacij, ki dajejo mladim možnosti za razumno izrabo prostega časa, ima slabe posledice, hkrati pa smo premalo občutljivi za različne dejavnosti drugih izvensolskih oblikovalcev mladih osebnosti, ki imajo čedalje odločilnejši vpliv na vzgojo mladih. Brez sočasnih vzgojnih naporov na vseh družbenih področjih bo tudi napor šole imel le omejen uspeh.

Vprašanje kadrov na področju vzgoje in izobraževanja

1.

V sodobni samoupravni socialistični šoli je še zlasti pomembna vloga učitelja in vzgojitelja. Sproženi so procesi in zagotovljene možnosti, ki omogočajo, da se ta pomen ponovno družbeno ovrednoti v vseh razsežnostih. Družbena vloga učnovzgojnega kadra dobiva nove dimenzije v odnosih samoupravne šole in novih vsebinskih okvirov pedagoške prakse. Od Zveze komunistov, Zveze sindikatov, strokovnih služb in organizacij prosvetnih delavcev je pričakovati večjo aktivnost pri zagotavljanju ustreznih možnosti za šolanje in izpopolnjevanje učiteljskega kadra, da bo kos vsem nalogam, ki jih sodobno zasnovan koncept vzgoje in izobraževanja postavlja prednje. Večjo pozornost moramo posvetiti kadrovanju za učiteljski poklic. Ustrezna kvalifikacijska struktura, sposobnost in jasna socialistična idejno-politična usmerjenost učiteljskega kadra so prvi pogoj za hitrejši in nenehni napredek izobraževalnega procesa ter krepitev vzgojne funkcije šole.

2.

Slaba materialna stimulacija učiteljevega dela in iz nje izhajajoč napaden odnos do pomembnosti celotne vzgoje in izobraževalne dejavnosti v preteklem obdobju sta povzročila, da je ugled učiteljskega dela v družbi močno nazadoval. Posledice so se pokazale v slabotnem prilivu za ta poklic sposobnih v učiteljske vrste, prehuda feminizacija tega poklica in druge negativne posledice. Splošno izboljšanje materialnega položaja delavcev, ki delajo na področju vzgoje in izobraževanja, ki je bilo deloma in vsaj začasno doseženo, je zaustavilo te negativne procese, kar pa najbrž še dolgo ne bo odpravilo vseh posledic, zato je potrebno stalno in organizirano delovati v to smer ter opredeliti odgovornost na posameznih ravneh. Ob ustrezni materialni stimulaciji, ki bo spremenila vrednotenje vzgojno izobraževalnega dela in ki je naloga celotne družbe, so za izbiranje in usmerjanje kandidatov za učiteljski poklic, organizacijo dopolnilnega izobraževanja in kadrovske politiko v učno-vzgojnih zavodih odgovorni predvsem samoupravni organi izobraževalnih skupnosti in občinske skupščine, izdelava programskih osnov, organizacija in usmerjanje prosvetno-pedagoške službe, šol za usposabljanje učnih kadrov in raziskovalnega dela na vzgojnem in izobraževalnem področju pa mora biti skrb oblastnih, samoupravnih in strokovnih organov v republiki.

3.

Ob predvidenem hitrejšem tempu reševanja varstva in vzgoje predšolske mladine se z vso ostrino postavlja vprašanje vzgojiteljskega kadra. Srednje vzgojiteljske šole ne morejo sproti zadostiti naraščajočim potrebam glede usposobljenega kadra za vzgojno varstvene ustanove. Nujno bo treba tudi izboljšati materialni položaj teh šol, saj spričo utesnjenosti, zastarelosti ter nesodobne in pomanjkljive opreme delajo v izjemno težavnih razmerah. Poiskati bo treba tudi rešitev za šolanje vodilnega kadra vzgojno-varstvenih ustanov, kar bo zagotovilo višjo kvaliteto vzgojnega dela v teh ustanovah.

4.

Kvalifikacijska struktura učiteljev v osnovnih šolah se je v zadnjem obdobju precej izboljšala, vendar še vedno manjka skoraj 40 %, to je okrog 2500 učiteljev predmetnega pouka. Pri tem je posebno slabo to, da so v naših osnovnih šolah najslabše zasedeni predmeti obenem najzahtevnejši: matematika, tuj jezik in slovenščina; ti predmeti celo pri ustrezni zasedbi delajo učencem največ težav. Neustrezna strokovna zasedba posameznih predmetov povzroča tudi da zaradi premajhnega predznanja in zaradi neustrezne akvizicije potencialnih sposobnosti celo nadpovprečno sposobni učenci ne morejo nadaljevati šolanja najzahtevnejših srednjih šolah. Ustreznost zasedbe je v veliki meri odvisna od lokacije osnovnih šol, kjer razvitost in gospodarska moč občin igra veliko vlogo. Tudi v tem pogledu je na škodo predvsem mladina delavskega in kmečkega rodu. Ker je kvaliteta osnovne šole izredno pomembna za celotno kadrovske politiko, bodo za zagotavljanje ustrezne kadrovske zasedbe v osnovni šoli potrebni učinkoviti sistemski in akcijski ukrepi, med katerimi zlasti:

- splošno prevrednotenje vzgojno izobraževalnega dela v taki meri, da bo postalo pedagoško delo dovolj privlačno;
- zagotovitev ugodnih razmer za delo in življenje prosvetnih delavcev tudi v gospodarsko šibkih občinah in v oddaljenih krajih;
- dodatna materialna stimulacija kadrov kritičnih strok;
- nadaljnje izpopolnjevanje šolske mreže s sistemom močnih in dobro opremljenih centralnih šol s pripadajočimi podružnicami in vzporedno organiziranje brezplačnih komunikacijskih povezav oziroma bivanja učencev v internatih;
- posebna prizadevanja na področju poklicnega usmerjanja za pedagoške gimnazije in akademije.

5.

Ustrezni učni kadri so posebno težak problem v srednjih strokovnih in še posebej v poklicnih šolah. Število učnih moči na poklicnih in tehniških šolah v zadnjih letih upada, čeprav število učencev narašča. Pomanjkanje strokovnih učiteljev je že tolikšno, da postaja resen družbeni problem, ker ogroža normalen razvoj in še posebej kvaliteto vzgojno izobraževalnega dela na teh šolah. Zaradi pomanjkanja rednih učnih kadrov dela na tem področju vse več honorarnih učiteljev, med katerimi imajo mnogi samo srednjo izobrazbo, večini pa manjka pedagoška izobrazba. Tudi med rednimi učitelji je vprašanje pedagoške izobrazbe zelo pereče. Ker strokovni učitelji na poklicne in druge srednje strokovne šole prihajajo predvsem iz vrst visoko izobraženih tehničnih kadrov (inženirjev, arhitektov, ekonomistov, itd.), bi bilo potrebno razmisliti o

uvredbi interdisciplinarnega študija na fakultetah, s katerim bi tehnično izobraženi ljudje dobili pedagoško, metodično in didaktično usposobljenost za poučevanje na strokovnih šolah. Ena izmed ovir za pridobivanje novih kvalitetnih kadrov je bila in je še vedno velika razlika med osebnimi dohodki v gospodarstvu in šolstvu v škodo šolstva, zato ostajajo razpisi za inženirje, ekonomiste in druge strokovnjake pogosto brez odziva.

6.

V zadnjih letih je naraslo število študentov na višjih in visokih šolah, izobraževalne potrebe za redni in izredni študij so zelo velike, vedno bolj je obsežno tudi področje raziskovalnega dela, število učiteljev in raziskovalcev pa ni sledilo v zadostni meri tem gibanjem. Po večletni stagnaciji se vendar ustvarjajo politične in materialne možnosti za dolgoročno delo na tem področju. Očitno je, da bo šele vsestranski razvoj vseh intelektualnih potencialov odprl možnosti za kadrovanje najposobnejših za raziskovalce in univerzitetne učitelje. Vendar nas to ne odvezuje, da ne bi že v sedanjih razpravah zagotovili kar se da kvalitetni izbor teh kadrov.

7.

Pomanjkanje organizatorjev izobraževanja in instruktorjev praktičnega dela v delovnih organizacijah je ena izmed pglavitnih ovir za večji razmah izobraževanja ob delu in za dinamičnejše prestrukturiranje zaposlenih. Ob tem je potrebno ugotoviti, da v naši republiki ni posebne izobraževalne ustanove, ki bi usposabljalna kadre teh profilov. Tako stanje je škodljivo in potrebni bodo odločni ukrepi delovnih organizacij, izobraževalnih institucij in družbenih organov, da se položaj izboljša.

8.

O vprašanjih kadrov na področju vzgoje in izobraževanja je v sklopu drugih vprašanj kadrovske politike razpravljala centralni komite ZKS na svoji 14. seji. Moramo se zavzeti za dosledno uresničevanje stališč in sklepov, ki jih je centralni komite sprejel ob tej priložnosti in jih ustvarjalno povezati z izhodišči sedanje razprave o aktualnih vprašanjih nadaljnjega razvoja vzgoje in izobraževanja v Sloveniji.

Sistemska vprašanja vzgoje in izobraževanja

1.

Osnovna pomanjkljivost sedanjega vzgojno izobraževalnega sistema je še vedno velika togost, premajhna učinkovitost in nepripravljenost hitro se spreminjajočim družbenim potrebam. Eden izmed vidikov moderno in organsko zasnovanega sistema izobraževanja na vseh ravneh, ki ga je treba v večji meri kot doslej zagotoviti, je večja horizontalna in vertikalna mobilnost študirajoče mladine. To pomeni po eni strani čim manjši diferenciacijo med finalnimi in pripravljalnimi oziroma prehodnimi fazami in stopnjami šolanja, po drugi strani pa zagotavljanje možnosti prehoda iz ene smeri v drugo, vsaj v prvi fazi vsake posamezne stopnje. Načelo čim večje vertikalne in horizontalne fleksibilnosti bi pomenilo odpravljanje razlik med t. i. neposredno ali glavno in posrednimi ali stranskimi potmi od osnovne do najvišje izobrazbe. Razumno dosegljiv rezultat v tej smeri je seveda lahko le določen kompromis med idealom popolne fleksibilnosti ter med apriorno in zgodnjo selekcijo med šolanjem (po osnovni šoli) za univerzo in šolanjem za poklic.

2.

Spričo razvoja znanosti ter nenehnega širjenja vloge osebnosti v sodobni družbi se vzgoja in izobraževanje ne končujeta s šolanjem v mladosti, temveč postajata trajen proces. Stalno prepletanje življenja, dela in izobraževanja je podlaga za oblikovanje vzgojno izobraževalnega sistema, ki je neločljiv sestavni del združenega dela. Vzgojno izobraževalni sistem mora zagotoviti povezanost vzgojno izobraževalnih programov in zavodov v navpični in vodoravni smeri tako, da omogočim neposredno vključitev v delo kot tudi nadaljevanje izobraževanja. Vsi načini in vse oblike izobraževanja mladine in odraslih morajo biti med seboj enakopravni in tvoriti enoten vzgojno izobraževalni sistem.

3.

Stalno izobraževanje predpostavlja takšen fleksibilen sistem izobraževanja in vzgoje, ki enakovredno vključuje tako šolske kot izvenšolske oblike izobraževanja ter omogoča maksimalno prehodnost med posameznimi stopnjami ter vrstami izobraževanja. Izobraževanje v delovnih organizacijah in drugih — izvenšolskih — izobraževalnih ustanovah mora postati po kvaliteti dela in vrednotenju enakovredno rednemu izobraževanju. Vsebina dopolnilnega izobraževanja mora poleg splošnih in strokovnih znanj, ki zagotavljajo osebni in družbeni napredek v pogledu boljšega materialnega standarda, vključevati tudi širša družbena znanja, ki pogujejo hitrejši razvoj samoupravnih družbenih odnosov ter bogatejše, kulturnejše in polnejše življenje delovnih ljudi in družbe kot celote.

4.

Dopolnilno izobraževanje zaposlenih v smislu permanentnega izobraževanja mora v prihodnje postati skrb vseh rednih šol (zlasti višjih in visokih), znanstveno raziskovalnih ustanov, ustanov za izobraževanje odraslih, strokovnih društev in združenj, kakor tudi delovnih organizacij vseh dejavnosti. Podiplomski študij bo moral prerasti v sistem, ki bo omogočal absolventom vseh šol nenehno spremljanje novosti in poglobljanja znanja v posameznih strokah, delovne organizacije pa bodo morale razširiti, utrditi in kvalitetno izboljšati centre za neposredno izobraževanje ob delu. Vse pomembnejše naloge na tem področju bodo opravljale tudi delavske univerze in druge ustanove za izvenšolsko izobraževanje.

5.

Načrtno organizirano vzgajanje in izobraževanje predšolskih otrok postavlja prve temelje socializacije otroka ter njegovega telesnega, moralnega, zdravstvenega, estetskega in intelektualnega razvoja, hkrati pa ga pripravlja za vstop v osnovno šolo in mu omogoča hitrejšo in boljše napredovanje. Zato moramo v prihodnjem obdobju hitreje razvijati mrežo predšolskih vzgojno-varstvenih zavodov in vključiti vanje znatno večje število otrok kot doslej. Predvsem pa si je treba prizadevati, da v prihodnjem obdobju vključimo vse otroke v vzgojno-varstvene zavode v zadnjem letu pred vstopom v osnovno šolo. Za hitrejši razvoj vzgojno-varstvene dejavnosti je nujno podpirati in združevati iniciativo samoupravnih skupnosti, družbeno političnih skupnosti, delovnih organizacij, skupnosti občanov in staršev. Tako se bo predšolska vzgojno-varstvena dejavnost vključila in obravnavala kot nujen člen vzgojno izobraževalnega sistema.

6.

Obvezno osnovno šolanje je treba prilagoditi sodobnim zahtevam in načrtanemu družbenemu razvoju. To pomeni razvijati vzgojno-izobraževalni proces tako, da bo prispeval k oblikovanju učencev v vsestranske osebnosti, kar jim bo omogočilo vključitev v samoupravno skupnost in nadaljnje izobraževanje. Do veljave morajo priti individualni interes, motivacija in sposobnost učenca. Bolj je treba skrbeti za razvijanje različnih sposobnosti učencev, pomagati tistim, ki teže napredujejo in skrbeti za hitrejši napredek nadarjenih učencev. V programski strukturi obvezne šole mora poleg rednega pouka najti svoje mesto tudi dopolnilni in neobvezni pouk, proizvodno, tehnično in drugo delo ter prostovoljne interesne dejavnosti učencev. Da bi prilagodili vsebino, organizacijo in metodo vzgojno izobraževalnega dela psihofizični komponenti učečega se otroka, je treba v okviru enotne osnovne šole razvijati večjo individualizacijo učnovzgojnega procesa. Zagotoviti je treba tako programsko strukturo osnovne šole, ki bo omogočila učenecem, da bodo ustrezno svojim nagnjenjem in sposobnostim lahko uspešno končali osnovnošolsko izobraževanje. Hkrati pa je treba preučiti možnost, da si bodo učenci v zadnjih letih osnovne šole izbirali nekatere komponente vzgojno izobraževalne vsebine glede na nadaljnje izobraževanje in izbiro poklica. Posebno pozornost je treba posvetiti poklicnemu usmerjanju in v zvezi s tem sprejeti ukrepe za organizacijo učinkovite pomoči učencem že v šoli.

7.

V nadaljnjem razvoju osnovne šole je treba vso pozornost posvetiti posodabljanju vsebine in metod vzgojno izobraževalnega procesa. Temu je treba prilagoditi učbenike in hitreje razvijati in uvajati sodobne učne oblike in metode, učna sredstva ter izobraževalno tehnologijo, zlasti edukativno televizijo. Obenem je nujno

treba uveljaviti sodobnejši sistem ocenjevanja in napredovanja, pri čemer bi morali težiti k takemu vrednotenju sposobnosti in znanja učencev, ki bo v skladu z vzgojnimi smotri osnovne šole, kar vse bo prispevalo k njeni večji učinkovitosti.

8.

V skladu z zvezno resolucijo o razvoju vzgoje in izobraževanja na samoupravni podlagi, ki predvideva možnost vpisa otrok v osnovno šolo že pred sedmim letom in glede na to, da je pri nas že 90 odstotkov otrok vključenih v malo šolo in da se že sedaj vključuje v srednje šole nad 90 odstotkov otrok, ki so končali osnovno šolo, kaže preučiti možnost o devetletnem trajanju osnovne šole od 6. do 15. leta starosti. V prid tej odločitvi govori ugotovitev, da je glede na psihofizične zmogljivosti otroka zgodnje starostno razdobje premalo izkoriščeno za vzgojo in izobraževanje. S tem bi hkrati zadostili tudi težnji po temeljitejši splošni izobrazbi in organizirani družbeni vzgoji, kar bo služilo kot trajnejši temelj za usmerjeno strokovno izobraževanje po osnovni šoli.

9.

Srednje izobraževanje je treba hitreje in dosledneje prilagajati zahtevam sodobne tehnologije in organizacije dela ter potrebam nadaljnjega izobraževanja na višjih in visokih šolah. V nadaljnjem razvoju srednjega izobraževanja moramo doseči višji in enakomerniji standard splošne izobrazbe, s tem pa tudi celovitejšo in širšo integralno osnovo za vključevanje v delo kot tudi osnovo za ustreznejše in naravnejše nadaljevanje študija na višji in visoki stopnji. Gre za splošne potrebe po preoblikovanju srednjega izobraževanja, ki jih nakazujejo znanstveno-tehnološki, ekonomski, socialni, demografski in drugi vidiki razvoja visoko razvite družbe. Sistem srednjega izobraževanja je treba preoblikovati tako, da bo premagal togost, ločenost in zaprtost posameznih poti, še posebej pa znani dualizem poklicnih šol na eni strani ter ostalih srednjih šol na drugi strani. Omogočiti moramo vsaj ob startu enake možnosti izobraževanja vsem, ki se odločijo za nadaljnje šolanje po končani osnovni šoli, če so za to sposobni. Tak sistem bi moral hkrati omogočiti tudi vsem že zaposlenim, da se, če to želijo in potrebujejo, prek različnih oblik ponovno vključijo v izobraževalni proces. To bi moralo veljati ne samo za srednjo, ampak tudi za višjo in visoko stopnjo.

10.

V skladu s temi načeli je v bodočem sistemu srednjega izobraževanja potrebno:

- Postaviti koncept srednjega izobraževanja na temelju obvezne šole, ki predstavlja skupno osnovo vseh oblik srednjega izobraževanja. Ne glede na smer in panogo zagotoviti nekatere skupne družboslovne, naravoslovne in tehnične vsebine, ki so skupna osnova za izobraževanje v različnih panogah in smereh. Za posamezne panoge koncipirati tiste skupne strokovne vsebine, ki so osnova nadaljnjega izobraževanja za vse poklice v okviru panoge.

- V skladu z izhodiščem, da je srednje izobraževanje hkrati zaključno izobraževanje in priprava za nadaljnje šolanje, zagotoviti na tej stopnji ne glede na panogo, poklic oziroma smer izobraževanja možnost, da si učenci izberejo fakultativne vsebine, ki bodo na eni strani ustregle njihovim specifičnim interesom, na drugi strani pa jim omogočile neposreden prehod na visokošolske zavode.

- Spodbujati vse večjo integracijo izobraževalnih zavodov v centre z različnimi predmetniki in učnimi načrti, da bi bilo izobraževanje bolj povezano in bi bilo mogoče smotrneje zaposliti učiteljske kadre in bolj izkoristiti materialno podlago; v zvezi s tem povezovati izobraževanje v šolah z izobraževanjem v delovnih organizacijah in delavskih univerzah.

- Zagotoviti, da bodo nosilci izobraževanja delovni ljudje na določenem področju družbenega dela, delavci izobraževalnih ustanov ter izobražujoča se mladina in odrasli.

11.

Višje in visoko šolstvo mora predstavljati neločljiv del celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema in se mora prav tako izpopolniti v skladu s sodobnimi gospodarskimi, družbenimi, pedagoškimi in znanstvenimi zahtevami.

12.

Eden izmed pogojev za nadaljnjo, skladnejšo rast celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema in za vsebinski razvoj socialistične

šole so kvalitetna pedagoška služba in druge strokovne službe v šolah; njihova naloga je zlasti pomagati učiteljem in vzgojiteljem pri stalnem izobraževanju in sistematičnem uvajanju sodobnih vsebin, metod in načinov pedagoškega dela in izobraževalne tehnologije. Razvijati je potrebno šolsko svetovalno službo, kar bo dalo možnost za širše organizirano raziskovalno delo ter za hitrejše prenašanje znanstvenih izsledkov pedagoške znanosti v pedagoško prakso. Okrepiti bo treba tudi svetovalno dejavnost v organizacijskih enotah zavoda za šolstvo, da bodo sposobne kvalitetno opravljati nadzorno in mentorsko vlogo na svojem območju in bodo hkrati pomagale pri pedagoško-raziskovalnem delu neposredno v šolstvu. Da bi zagotovili potrebno izboljšanje pedagoške službe, bo potrebno podpreti tudi prizadevanja za šolanje ustreznega strokovnega kadra in za izboljšanje razmer za delo institucij, ki kader usposablja.

Socialno-ekonomski in kulturni razvoj pogojuje in razširja vlogo izobraževanja in vzgoje. To zahteva od vseh zavestnih sil, še posebej od komunistov, da se trajno in učinkovito zavzemajo za razvijanje sodobnega sistema vzgoje in izobraževanja na vseh ravneh, za socialistično naravnost vzgojnega dela, za razvijanje samoupravnih družbenih odnosov, skratka, za napreden, sodoben koncept vzgoje in izobraževanja, ki bo ustrezal sedanjim in prihodnjim potrebam družbe. To je trajen proces in tudi trajna zahteva in je ni mogoče uresničiti kampanjsko in brez potrebe politične in strokovne priprave. Negativne izkušnje iz preteklosti to potrjujejo.

LJUBLJANA, 1. februarja 1971

Tehnični pouk čimbolj približajmo vsakdanjim življenjskim potrebam. Ni odveč, če zna tudi dekle zamenjati pregorelo varovalko ali popraviti priključno vrstico pri električnem likalniku. Posnetek je z osnovne šole v Kočevju, kjer so pri praktičnem delu dekleta celo prekosiła fante — (Foto in podpis: France Brus)

POLEMIKA

Razpisi — druga stran medalje

Osnovna šola je še vedno trn v peti vsem, ki menijo, da so vlaganja v to področje prevelika, saj je neposrednih koristi bore malo. Zadnja leta je družba spremenila nekoliko svoj odnos in začela ceniti naše delo, neutemeljene kritike pa so še marsikje zelo žive. Odkrito moramo priznati, da za zmotno mišljenje nosimo nekaj krivde tudi sami. Predolgo smo se zadovoljevali le z drobtinami, ki so padale s proračunske mize, namesto da bi odločno dokazovali nujnost in pogojenost družbenega napredka, kateremu prve zametke daje prav šola in učiteljeva osebnost.

Če bomo odpovedali pri vzgoji, bo odpovedala tudi prihodnja samoupravna družba, če bo naše izobraževanje nekakovostno, prežeto s formalizmom, brez čute odgovornosti, bo verjetno naš družbeni napredek zastajal v razvoju. Še tako idealni načrti bodo zaman. Tega se šolniki dobro zavedamo, zavedati se ga bo morala vse bolj celotna družbena skupnost. Najrazličnejši razpisi na drugih področjih so povzročili že veliko negotovanja in vroče krvi. Nekateri so predstavljali pravcarke grešne kozle. Redki so bili, ki so menili, da je treba za vselej razbiti taka sršenja gnezda. Bognečaj, da bi zadostili piki zakona. Odgovori in utemeljitve so bile na dlani:

„Vi ste v zmoti! Kaj pa naj počnemo s tem mlečnozobim strokovnjakom? Ali še ni dolgo tega, kar je odločil akademsko žlico? To delovno mesto zahteva vendar človeka s posebnimi sposobnostmi, ki ima vsaj dvajsetletno prakso! Navsezadnje je tako zapisano v našem statutu! Statut pa je za nas zakon in ustava! (V tujini ga ne bodo vprašali, kaj piše v vašem statutu!)...“

Dragi šolniki, svetujem vam, da si ob podobnem prepričevanju prihranite živce, ki jih boste koristneje porabili pri svojem delu. Izobrazba drugih je bila namreč vselej tabu.

Pa raje nekoliko pometimo pred svojim pragom in si oglejmo, kakšna je druga stran medalje v naših vrstah.

Ni skrivnost, da imamo v učiteljskih zborih učitelje z najrazličnejšo izobrazbo. Veliko se jih je znašlo med nami, ker so bile v preteklih obdobjih razmere v osnovnem šolstvu tako kritične, da je bilo povsem omajano vzgojno-izobraževalno delo v nešteti oddelkih, pa tudi šolah, zlasti na podeželju. Prisiljeni smo bili večkrat sprejeti po hitrem postopku salomonске rešitve in volk je postal sit in koza cela. Posledice nas niso skrbele. Tako smo naš šolski voz vlekli dobrih dvajset let, vmes malce uspešno in neuspešno eksperimentirali s šolo, učenci in učitelji. Pred leti pa je breme le postalo pretežko. Začutili smo potrebo po novih močeh, ki naj prinesejo v naše šole tako težko pričakovano pomlad (zaostriili smo razpise, ukiniti učiteljska!). Veliko prizadetih se je kot strela z jasnega

znašlo pred nerešljivim problemom. Diplome vendar ne padajo z neba in to še najmanj vsak dan! Kaj bo z družino? Tu je celodnevni pouk (pa ne zaradi prosvetnega dinarja, neobjavljenega razpisa!), oddaljenost od pedagoške akademije, spremenjen program študija, nemoč merila predavateljev, slabo stanovanje, neurejene prometne zveze, izčrpanost, morda še bolehnost in še in še bi lahko poslušali „skrahiranega“ Martina Kačurja.

In kaj smo v minulih letih nudili tem ljudem? Zatrjevali smo, da morajo biti učni načrti in predmetnik uresničeni. Krčili smo ju preko dvajset let, naprej ni mogoče! Naj nekdo dela za tri? Ali lahko opustimo svobodne dejavnosti, proslave, prireditve, sodelovanje v družbenopolitičnih organizacijah in društvi ipd.? Osiromašili bi se to, kar smo težko ustvarili.

Morda smo mu nudili kak prosti dan za izpite, predavanja, mu poravnali stroške študija, ga pohvalili pri delu, toda še tako ustvarjalni in delaven težko zmore skupno breme. Ne pozabljamo, da prevladujejo v našem poklicu ženske. Natočimo si torej že enkrat čistega vina in pogledimo resnici v obraz!

Ali ni boleče, ker se zajec, ki je zrasel na tujih zelnikih, že dolga leta skriva v našem grmu? Vsekakor si moramo prizadevati, da naredimo v naših vrstah red. Vzgojno-izobraževalni proces morajo poživiti sodobnejše učne metode in oblike dela z učenci, ustvarjalnost bo morala izpodrinuti formalizem in malodušje posameznikov. Čeprav čutimo breme preteklosti, ne moremo sprejeti hujših pretresov na kadrovskem in kateremkoli drugem področju vzgoje in izobraževanja, če za uspešno izvajanje niso izpolnjeni bistveni pogoji. Slabe izkušnje bi nas lahko vsaj tu več počule.

Predvidevamo, da bomo dobili za predmetni pouk v nekaj letih dovolj učiteljev, pa je pred vrati osnovne šole nov problem. Niso osamljene šole, ki že danes nimajo, oziroma ne morejo dobiti učiteljev za razredni pouk zlasti na podružnične šole.

Ali ne bomo čez kako leto zasledili takle razpis:

osnovna šola Blatni dol razpisuje prosto delovno mesto razrednega učitelja na podružnični šoli SUHI VRH za nedoločen čas.

Na to delovno mesto sprejmemo učitelja, absolventa pedagoške gimnazije ali akademije. Zaželen je tudi kandidat, ki resno izredno študira.

Osnovni mesečni prejemki 5.000 dinarjev. Višinski dohodek obračunamo posebej. Za nadpovprečne učno-vzgojne uspehe nudimo še letno 10.000 dinarjev.

Na voljo je opremljeno stanovanje v bloku...?

In brez zamere!

JOŽE ŽNIDARIČ

Učenci so dobili čestitke in značke za odličen uspeh

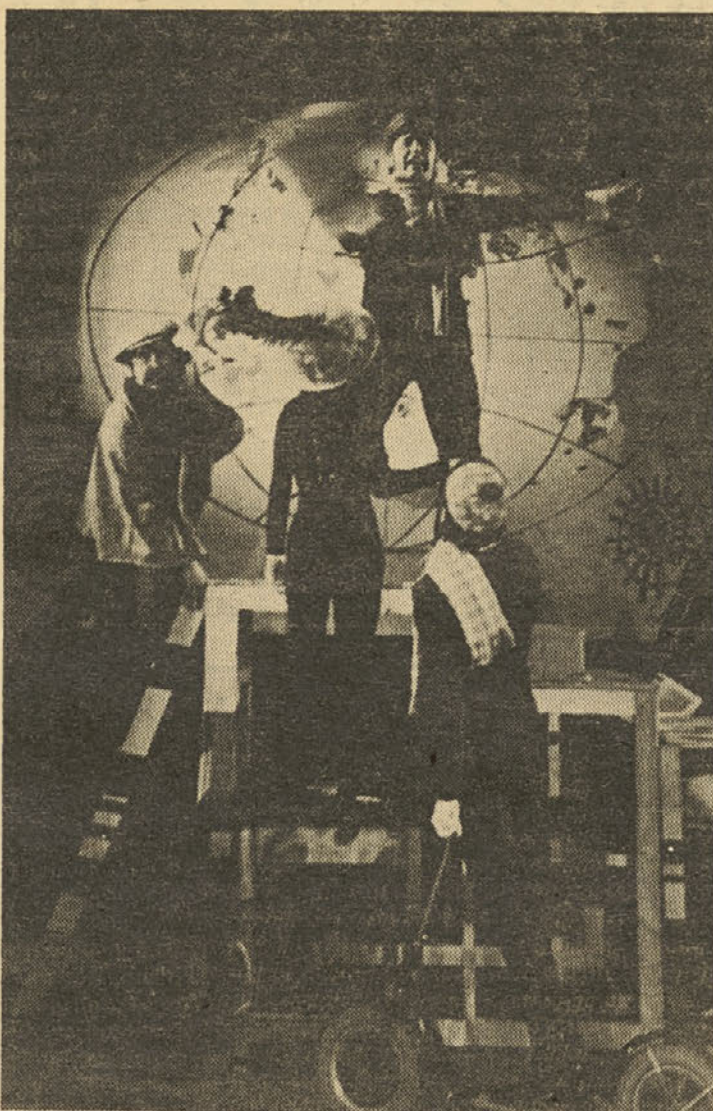
Sklad „Brata Ribar“ ima nalogo, da zbira prostovoljne prispevke za odličen uspeh otrok. Ob koncu šolskega leta dobe odličnjaki — značke in pohvale, ki jih pripravi sklad.

Učenci na bakovski šoli so dobili potrdila, na katerih so: ime učenca, rojstni podatki, šolsko leto ter razred odličnega učenca. Na potrdilu piše: „Za odličen uspeh dodeljujemo značko — medaljo.“ Značka je pozlačena.

Ker je polletje že minilo, je prav, da učence spet spomnimo na učni uspeh, na trenutek, ko jim bodo spet pripeli značke, da bodo od ponosa žarela lica. Šole naj pohite z naročilom značk. Če jih dobe prepozno, nima podeljevanje takega učinka kot ob sklepi proslavi šolskega leta.

Moram omeniti še to, da so veliko krive tudi poštno zveze in majhna odgovornost izdelovalcev do naročnikov.

TILKA KREFT

Viharno in živo potovanje „V 80 dneh okrog sveta“ nam je tokrat pripravilo ljubljansko Mladinsko gledališče: 75 vlog in 200 vojakov je odigralo — verjemite ali ne — nič več kot enajst igralcev. Dramatiku Paulu Kohoutu se je posrečilo ustvariti živo delo, enakovredno Vernovi duhovitosti, režiserju, igralcem in drugim pa tisto, čemur pravimo uspešna uprizoritev.

V dinamični igri spoznavamo svet, kot sta ga videla na svojem potovanju gospod Fogg in služabnik Passepartout, angleški ponos, zagledanost v veličastje Anglije, okostenelo, togo doslednost. Vse to pa je zavito v hudomušnost, ki zabava in hkrati sili k razmišljanju. Zavidljivo obvladovanje odrskega prostora, pestrost menjavanja prizorišč, iznajdljivo oživljanje posameznih elementov — vse to občudujemo pri tej predstavi prav tako otroci kot odrasli.

Beseda domača — ti si kakor kruh in vino

Da, beseda slovenska, občudujemo te in te hvalimo, a še vedno ne vemo, kaj imamo. Čestokrat te zapostavljamo in kvarimo, takorekoč igramo se s teboj, ker pač ne vemo, ali pa smo pozabili, kaj pomeni biti brez nje. Pa vendar še ni tako daleč tisti čas, ko si nam bila draga čez vse na svetu in smo kri prelivali zate. Tamkaj za našimi mejami pa so ljudje, ki jo spoštujejo, ki so sposobni tudi zajokati, kadar slišijo čudovito melodijo drugega, a preganjanega jezika...

Slovenci v Italiji. Slovenci na Koroskem. Domovina ista, mati obema, Slovenija. Ni lepo, če mati pozablja na svoje otroke, ni lepo, če jih pusti živeti same, brez ljubezni, četudi včasih ne gre drugače.

Oni pa niso pozabili na nas, tam za mejami. Povabili so nas, svoje brate in nam rekli: Priđite, lepo vas bomo sprejeli, samo prinesite svojo, našo besedo k nam. Dajte jo nam v vsej svoji silni lepoti, da se je napijemo in potolažimo bol.

In so sli romarji na pot. Enajst jih je bilo, enajst slovenskih umetnikov besede, glasnikov radosti in dobrote. Ni še tako dolgo od tega in še premočno žive vtisi v ljudeh za mejami.

Mi smo skorajda pozabili nanje, oni pa ne na nas. Slovenska prosvetna zveza je hotela in želela tako. In odzvali so se umetniki in prinesli besedo med stare in mlade na Tržaško, Gorisko. Dva dni so jo brali, dva dni nosili domovino s seboj pesniki in pisatelji. Šli so med brate predsednik društva slovenskih pisateljev Ciril Kosmač, rojak, mladinski pisateljci Ela Peroci in Kristina Brenkova,

pesniki Niko Grafenauer, France Filipič, Ervin Fritz, pisatelji Rudi Seligo, Andrej Hieng, Pavle Zidar, Peter Božič in Marjan Kramberger. In zgodilo se je nekaj čudnega. Povsod, kjer so brali, je zadihalo v ljudeh nekaj sicer starega, a vendar novega: začutili so domovino. Pisatelji so se pogovarjali z mladimi, stari, govorili so o svojem ustvarjanju, o vsebini njihovega dela, pa o tem, kakšen naj bi bil pisatelj. Tudi o tem, kakšne so razlike med literaturo v matični domovini in pri njih, v Italiji.

Svojo besedo so nosili in niso je zapirali. Širokogrudno so ji odprli vrata v Trstu, v klasičnem in znanstvenem liceju, predstavili so jo najmanjšim, učencem osnovnih in srednjih šol. Zvečer so se useli za „okroglo mizo“ v dvorani Kulturnega doma in se pogovorili z domačini, dijaki, ki so decembra lani skupno s svojimi italijanskimi kolegi zasedli svoje šole. Govorili so o tem, kako se zamejska problematika zrcali v zavesti slovenskega pisatelja pa o vprašanjih mladega slovenskega človeka. Šolska sestava, so rekli dijaki, je namenjena Slovincem, pa ne rase iz njih. Je vse nekaj drugega, ni njihovo življenje, ne odseva njihovega duha, je prisiljena. Tudi ni v njej tradicij, zgodovine njihovega naroda, ki mu organsko pripadajo. Vedno bolj bi se bilo treba zavedati, so tudi rekli, da slovenska narodna manjšina črpa od tam, od koder izvira, iz domovine, svoje kulturne življenje, njegove prvine.

Enajsterica pa ni ostala samo v Trstu. Šla je še naprej, v Gorico, in obiskala tudi Doberdob. V Gorici so se predstavili učencem slovenske nižje srednje

Optimistična projekcija razvoja šolstva

Problemi vzgoje in izobraževanja že zdavnaj niso več samo „interna“ zadeva institucij, ki se neposredno ukvarjajo s tem področjem. Za to dejavnost je vse več zanimanja tudi pri družbenopolitičnih in gospodarskih organizacijah. Mnogokrat pa gre pri tem obravnavanju za različna pojmovanja, za obravnavo z različnih zornih kotov. Zato, da bi to raznolikost poenotili ter obravnavali vprašanja vzgoje in izobraževanja bolj celostno — v medsebojni odvisnosti obeh področij — in povezanosti z ostalim družbenim razvojem, je pripravila posebna delovna skupina komisije Centralnega komiteja ZKS teze o idejnopolitičnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja.

Razprava o tezah se je na Slovenskem že začela, pred nedavnim pa so o njih govorili na skupni seji komisije republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za izobraževanje, znanost in kulturo ter pododbora za šolstvo pri republiškem odboru Sindikata delavcev družbenih dejavnosti.

Teze skušajo prikazati sedanje stanje vzgojnoizobraževalnega področja, obravnavajo odnos šole do religije, opozarjajo na medsebojno odvisnost znanstvenih in tehnoloških tokov v svetu, se zaustavljajo pri družbenoekonomskih odnosih pri sistemskih vprašanjih, ob vzgojnih vprašanjih šol itn.

Po oceni razpravljalcev so teze mnogo preveč optimistične saj prikazujejo položaj vzgoje in izobraževanja precej drugačen, kot je v resnici. Vse „slabosti“ so pomaknjene v preteklost, medtem ko kažejo finanč-

ni načrti v drugo smer razvoja tega področja.

Tez torej ne moremo imeti za prikaz sedanjega stanja, pa saj to tudi ni bil namen. S tezami naj bi — kot je poudaril predsednik komisije Ivo Tavčar — Zveza komunistov vplivala na druge, za to pristojne dejavnike, da bodo postavljene „zamislil spreminjali v akcijo. Neposredni uresničevalci bodo seveda učitelji, izobraževalne skupnosti zavod za šolstvo, delovne skupnosti posameznih šol itn. So torej poziv za odgovorno razmišljanje o tem, kaj lahko stori vsak v danem položaju in na svojem delovnem mestu.

Stara je ugotovitev o premajhni povezanosti vzgoje in izobraževanja, o tem, da šola bolj izobražuje kot vzgaja. Šola pa je dobila nalogo — dvigniti raven izobrazbe, izoblikovati bolj kakovosten izobraževalni proces, ki naj bi hkrati tudi vzgojen. Iz teze — kot pravijo — pa ni dovolj jasno razvidno, da so za vzgojo odgovorni tudi drugi — ki zunaj vzgojnoizobraževalnih institucij oblikujejo osebnost mladega človeka.

Teze so rezultat še vedno ne povsem ustaljenih stališč in terjajo kompromise. Zaradi nedognanih rešitev so v nekaterih primerih precej splošne in v marsikaterem področju nedorečene. Jasno je, da od tako oblikovanih tez ni mogoče pričakovati nekih dokončnih stališč. Obljubljajo, da bodo taka stališča nakazana v slovenski izvedbi Resolucije na samoupravni podlagi, ki jo bo sprejela slovenska skupščina.

M. K.

STE PREBRALI V PRILOGI?

1. Teze o idejno političnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja
2. Skupino člankov z naslovom PO NAŠIH ŠOLAH
3. Objave

šole, višje gimnazije, liceja in učiteljska, ter učencem osnovne šole. Tudi v Doberdobu so obiskali osnovno šolo. Isti dan pa je bilo zvečer še srečanje vseh ustvarjalcev z goriškim občinstvom.

Pogovarjal sem se s tovaršem Ervinom Fritzem o njegovih vtisih s poti. Ervin Fritz je v naši javnosti že dolgo znan. Končal je učiteljske v Celju, a ni nikoli stopil pred kateder. Absolviral je dramaturgijo na AGRFTV. Izdal je pesniško zbirko „Hvalnica življenja“, pripravil pa novo z naslovom „Pesmi za vsakdanjo rabo“. Napisal je tudi TV komedijo „Komisija za samomore“. Do leta 1967 je sodeloval pri reviji Problemi, danes pa je dramaturg v dramski redakciji televizije in sourednik revije Prostor in čas, kjer tudi objavlja.

„Zelo zanimiv je bil pogovor v Trstu na temo: Zamejski Slovenci v zavesti slovenskih pisateljev. Pogovarjali smo se o tem, kaj slovenski pisatelji vedo o zamejskih Slovencih, o njihovi borbi in njihovih problemih. Priznati moram, da smo bili skoraj postavljani na zatožno klop. Izrečena je bila misel, naj bi se mi, pisatelji, potegovali zanje, naj bi pisali o njih, o njihovem življenju, skratka o vsem, kar zadeva zamejskega Slovenca. Videli smo, da Tržičani niso zadovoljni z skrbjo, ki jim jo posveča domovina, videli pa smo tudi, da so njihove politične in kulturne terjatve upravičene. Mi se skorajda ne zme-nimo zanje. Dokaz: celo to srečanje so pripravili zamejski Slovenci sami. Zase lahko trdim, da mi je šele ta obisk odprl oči, kaj in kako je z našimi ljudmi onkraj meje. Tudi mi je postalo

jasno, da, kar zadeva pisateljev, ne sme ostati samo pri tem obisku. Po vseh znakih sodeč, to je po vsem veselju, neposrednosti, zanimanju, je jasno, kaj tem ljudem takšni stiki pomenijo. Zamejcem manjka podpore in zato lahko rečem, da smo s tem obiskom opravili dobro delo. Gorečnost za slovenstvo in želja po domači besedi teh ljudi nas obvezuje, da poslej mi damo takšno pobudo. Zamejci se borijo z domovino kakor Jakob z angelom: „Ne pustim te, dokler me ne blagoslovi.“ Te in podobne ambicije z njihove strani je treba spoštovati, treba je gojiti v njih to, kar je še ostalo. Videli sem, da je tržaška in goriška mladina osebno in politično zrela, da so na tekočem s kulturnim in političnim dogajanjem, da se močno oklepajo matične Slovenije.

Mislím, da je tem ljudem treba dati zavest, da so kljub mejam zares naši, da smo eno. To pa bomo dosegli le tako, da ne bomo pozabljali na našo moralno in duhovno, kulturno in politično zavezavnost, ki jim jo dolgujemo.

Želel bi še opozoriti na njihove šole. Otroci žive v velikih, lepih šolah, s kabineti in z vsem potrebnim in menim, da je še kar dobro poskrbljeno za slovensko šolstvo, seveda materialno.

Povsod smo bili sprejeti tako, da tega ne bo moč pozabiti. Še bi želel iti med rojake onkraj meje.

Ali res ne bomo pozabili nanje?

Rana nas boli, zato jo celimo. Tako bo bolje.

Dajmo jim, česar imamo na pretek in tudi oni ne bodo pozabili na nas.

M. STRAŠEK

Seminar za ravnatelje osnovnih šol v Radencih

Od 15. do 19. februarja je bil v zdraviliški kavarni v Radencih seminar za ravnatelje osnovnih šol. Pripravil ga je Zavod za šolstvo SR Slovenije z namenom, da neposredne sodelavce pedagoške službe seznanijo s sodobnimi izsledki in pedagoškimi novostmi v teoriji in praksi ter jih usmeri k izboljšanju metod in oblik pedagoškega vodenja šol. Seminarja se je udeležilo 80 ravnateljev osnovnih šol Pomurja in nekaterih šol severovzhodne Slovenije. V petih dneh so v tridesetih urah poslušali 9 strokovnih predavanj in šest koreferatov in o njih razpravljali.

Poleg novih oblik in metod pedagoškega vodenja šole so obravnavali usmerjanje in poglob-

ljanje dela učiteljskih zborov. Razpravljali so o kritičnem stanju in nadaljnjem razvoju osnovnih šol, o ocenjevanju učencevega znanja ter o osipu učencev, ki ga povzročajo predvsem ponavljalci. En dan je bil posvečen uporabi sodobnih učnih sredstev, delu z responderji in seznanjanju nove učne oblike programiranega pouka. Govorili so o vplivih notranjih in zunanjih dejavnikov na uspešnost učencev ter o pripravah in vodenju sestankov z osnovami grupne dinamike o vlogi osnovne šole v naši družbi, medtem ko so zadnji dan seminarja obravnavali idejne vidike vzgojnoizobraževalnega dela in se seznanili z informacijo o modernizaciji osnovnošolske matematike itd.

Na seminarju so predavali znani strokovnjaki, profesorji, pedagoški svetovalci in drugi prosvetni delavci: Jelica Mesesnel, Dušan Bavdek, Zinka Smola, Marija Faganeli, Martin Fuis, Milan Adamič, dr. Leon Zorman, Jože Valentinčič, dr. Franc Strmčnik, Sikst Marion, dr. Franc Jerman in Stanko Uršič.

Kot je povedal vodja seminarja pedagoški svetovalec Sikst Marion, je bil radenski seminar za ravnatelje osnovnih šol (seminarji so vsako drugo leto) v letošnjem šolskem letu že peti in zadnji po vrsti. Prvi štirje so bili v Grobljah pri Ljubljani. V teh petih seminarjih so zajeli vseh 450 ravnateljev osnovnih šol SR Slovenije.

I. K.

Tovarišica Marija Fragneli predava zbranim ravnateljem o delu z responderji

Šola ni prostor za hrupne zabave

Prve pomladne cvetke so mi v razred prinesli otroci. To so bili zvončki. Dala sem jih v vazo, da smo imeli prvo cvetje v razredu.

Med poukom se je dvignila Anka in rekla: „Tovarišica, sedaj bomo imeli lepe cvetice za naše mamice.“ „Zakaj pa?“ se oglasi Roman. Nastal je pogovor o naših mamah in njihovem prazniku, 8. marcu. Pogovor so učenci končali s sklepom, da bomo mame razveselili z darili.

Čez dva dni sem jim prebrala naslove knjig, ki jih je Mladinska knjiga izbrala za ta praznik. Akcija „Knjige za mamo“ poteka že več let in veliko pionirjev se je vključilo vanjo. Letos bodo mame še posebej presežene, ker bo vsaka knjiga

imela priloženo posvetilo za dan žena.

Vem, da bodo mame vesele poslušale svoje otroke, ko jim bodo zapeli, zaplesali in zaigrali. Zataknilo pa se bo spet pri hrani in pijači. Navada, ki se je že ustalila, je ta, da organizacije SZDL in krajevnih skupnosti, počaste naše mame s hrano in pijačo.

Prav je, če se mati na svoj praznik razveseli. Toda ni prav, če pripravimo pogostitev brez občutka odgovornosti. Šole so družbeno vzgojne ustanove. Njihov cilj je vzgajanje poštenega, odkritosrčnega ter delavnega človeka. To je človeka, ki se bo tudi odkritosrčno boril proti škodljivosti alkohola.

Pri tem mislim na to, da v

šolah ne sme biti pogostitev in „zabav“ v poznih urah.

Posebno učitelji in ravnatelji šol bi morali pomisliti na vzgojne učinke. Težimo za tem, da bomo pogostitev pripravili v družinskih domovih, ki so primernejši za to.

Naše mame bodo bolj sproščene, otroci pa veseli in šolski prostori bodo ostali to, kar so.

Nisem proti, če v šoli pripravljamo proslave in pogostitve brez alkoholnih pijač. Res marsikatera žena in mati vidi v alkoholu svojo tolažbo in se počuti srečno, ko ji pijača zbrise tegobe. Pa saj se lahko razveseli in zapleše v gostilni zvečer z možem ali v krogu svoje družbe.

TILIKA KREFT

V Loški galeriji na škofjeloškem gradu bo 12. marca odprta slikarska razstava profesorja in akademskega slikarja IGORJA PLESKA. Zanimiva razstava obsega 40 oljnatih podob iz obdobja zadnjih dveh let z motiviko morske favne (ribe, raki itd.).

Na sliki: SARDELE NA GRADELI, 1969 (olje na platnu 40 x 30)

Ko starši potrkajo na šolska vrata

Zivljenje in delo šole je bilo v vseh obdobjih bolj ali manj tesno povezano z neposrednim šolskim okoljem. Kolikor je bilo okolje naklonjeno šoli, toliko je navadno šola nudila okolju. Medsebojna vplivanja so se vedno dopolnjevala. Tudi danes ni bistveno drugače, kajti nujno je, da vsaka šola išče poti in stike z okoljem. Na tem področju ima vsaka šola lastne izkušnje, zato bi bilo prav, da spregovorimo o tem širše in te izkušnje primerno vpletemo v lastno delo.

Vsi prosvetni delavci se dobro zavedamo, da je šolsko okolje zelo pomembnem dejavnik pri uresničevanju vzgojnih in izobrazbenih smotrov osnovne šole. Statistično sicer na ugotavljam vpliva okolja na dosežene učne in vzgojne rezultate, ugotavljamo pa, da imajo skoraj vsi oddelki boljše uspehe, če je redno obiskovalo razrednika več staršev. Posebno je to pomembno za šibkejša učence. Navadno se nam dogaja prav nasprotno: starši boljših učencev imajo redne stike s šolo, zato ti učenci le redko poslabšajo svoj uspeh. Veliko večji problem je pritegniti k sodelovanju tudi starše „slabših“ učencev. Tu pa

je pomembna vloga šole, ki mora premostiti to izoliranost. Te sposobnosti so izrazito subjektivnega značaja, ker moramo prilagoditi metodo stikov prav vsakim staršem posebej. Starši so veliko bolj občutljivi za uspeh svojega otroka, zato ni staršev, ki si stikov ne bi želeli. Pomembno pa je, da se mi zavedamo tega stika s polno odgovornostjo ter najprej spoznamo reakcije staršev. Prav gotovo pa bomo uspeli, če bomo pri vsakem otroku poiskali pozitivne lastnosti ter na njih gradili medsebojno zaupanje. Staršev ne smemo nikdar prepustiti razočaranju nad otrokovim slabim uspehom. Taki starši pogosto za vedno zapustijo šolo in šola jim postane celo odvratna. Potem pa ugotavljamo v kolektivih, zakaj tiste mame in očeta ni več v šolo. Najbrž v tem primeru nosimo krivdo sami. Gotovo pa smo s tem dosegli prav nasprotno kot smo želeli.

Govorilne ure, ki se čedalje bolj uveljavljajo po naših šolah, so najpomembnejša vez med šolo in starši. Razrednikova vloga pri tem je najpomembnejša in najodgovornejša. Zelo se motimo, če mislimo, da si žele starši samo bežen pogled v ređovalnico. To je najbolj preprosta oblika stika in za nas najbolj enostavna. Javno ocenjevanje to obliko počasi odpravlja, zlasti pri tistih učencih, ki o neuspehu in spodrsrljajih redno seznajajo starše. Vzgojni učinek take oblike je zelo skromen. Otroka ne morejo predstavljati gole številke, zato moramo zajeti njegovo osebnost precej širše in navajati starše, da se bodo zanimali tudi za otrokovo moralno rast: kako se prilagaja otrok kolektivu, ali je tovariški, vljuden, odkrit, ali mu

lahko zaupamo itd. S tem smo celoviteje zajeli to razvijajočo se osebnost in med temi kvaliteta bomo prav gotovo našli tudi spodbudno besedo. Vse preveč nas okupirajo izobrazbeni uspehi, vzgojne pa zane-marjamo, čeprav so osnovni in jim danes sama šola na more biti kos. V sodelovanju s starši bomo bolj učinkovito reševali vzgojne težave, starše pa s tem obdržali v stalnem stiku s šolo, kar naj nam bo smoter med povezavo šola-starši.

Organizirana predavanja za starše veliko pripomorejo k neposrednemu in odkritemu stiku. Na šoli smo naredili v začetku šolskega leta anketo med starši, s tem, da smo jim posredovali vse pedagoške teme, sami pa so se odločili, katera predavanja bi želeli. Tako smo se zelo preprosto odločili za šest tem, ki so jih predlagali sami starši in jih sedaj redno obiskujemo. Vsi smo prepričani, da je tako edino prav. S tem smo dosegli, da 75% vseh staršev redno obiskuje govorilne ure ter roditeljske sestanke. Seveda s tem nismo v celoti opravili svoje vloge, ker delo s starši zahteva veliko časa in odgovornosti. Prav gotovo pa je, da tako zadovoljivo rešujemo številne težave, ki se zrcalijo tudi pri izboljšanju vzgojnih in izobrazbenih uspehov.

To je seveda le nekaj grobih misli, ki naj prispevajo k reševanju in izboljšanju tako pomembne relacije med šolo in okoljem. Ta prihaja danes vse bolj v ospredje, zato jo moramo šteti za pomembnega dejavnika sodobne šole. Vem, da imamo veliko izkušenj na tem področju, zato ne bi bilo prav, da ostanemo pri teh uvodnih mislih.

STANE ŠTEMBERGER

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

VPRAŠANJE:

1. Ali naši predpisi dopuščajo, da se strokovnemu delavcu šole povrnejo potni stroški za vožnjo na delovno mesto po sklepu delovne skupnosti in ali je potrebno to urediti v samoupravnih aktih?

2. Ali je delovna skupnost šole ravnala v skladu s predpisi, ko je sprejela na razpisano delovno mesto ravnatelja, ki ni imel pogojev za to delovno mesto niti po strokovni izobrazbi niti po strokovni izkušnji, vendar je bil edini kandidat, ki se je na razpis prijavil? Občinska skupščina je istemu ravnatelju ponovno podaljšala mandat, ker se je zopet edini prijavil na razpis, vendar še vedno ni dokončal študija zahtevane smeri, ni opravil strokovnega izpita in v svoji 10-letni delovni dobi še ni niti en dan poučeval v kakem razredu.

Povračilo potnih stroškov

aktom. Svetujemo vam, da organu, ki je pristojen za spremembe in dopolnitve samoupravnih aktov, predlagate, da samoupravni akt ustrežno dopolni. Povračilo stroškov prevoza ima značaj stvarnih stroškov in so zato upravičeni do povračila le tisti delavci, ki te stroške tudi imajo.

2. Ravnatelj osnovne šole je lahko, kdor izpolnjuje pogoje za učitelja osnovne šole in ima vsaj pet let vzgojno-izobraževalne prakse. Seveda mora opraviti tudi strokovni izpit, ki ga lahko vsak učitelj opravi po dveh letih vzgojno-izobraževalnega dela, mora pa ga opraviti najkasneje po petih letih. Omenjeni ravnatelj nikakor ne izpolnjuje zahtev, ki jih določa zakon o osnovni šoli. Njegovo prvo kot drugo imenovanje je verjetno temeljilo na tem, da se je prijavil na razpis kot edini kandidat. Seveda pa veljajo tudi za njega skrajni roki, ki jih določa zakon o šolstvu za pridobitev zahtevane izobrazbe prosvetnih delavcev.

VPRAŠANJE:

Naš kolektiv organizira vsako leto strokovno ekskurzijo v ino-

VPRAŠANJE:

Predmetna učiteljica na naši šoli je dala odpoved, ker se bo zaposlila v podjetju. Sprejeli smo sklep o sporazumni odpovedi. V podjetju, kjer se bo zaposlila, so jo opozorili, naj izkoristi letni dopust pri nas. Ali lahko učiteljica koristi letni dopust med šolskim letom?

ODGOVOR:

Delovna organizacija mora v statutu ali v drugem splošnem aktu določiti uporabo sredstev sklada skupne porabe. Pogosto namenijo delovne organizacije sredstva sklada skupne porabe tudi za strokovno izpopolnjevanje delavcev. Strokovne ekskurzije se organizirajo z namenom, da se delavci strokovno izobražujejo. Za ta namen se izločijo tudi sredstva, ki se razdelijo med posamezne udeležence ekskurzije. Zato so upravičeni do nadomestila v celoti ali pa tudi le delno, le tisti člani kolektiva, ki se ekskurzije tudi udeležijo. Ker se ekskurzije ne boste udeležili, niste upravičeni dobiti zneska, ki ga bodo dobili ostali udeleženci.

ODGOVOR:

67. člen TZDR določa, da mora izrabiti učno in vzgojno osebo na šolah in drugih vzgojnih zavodih letni dopust med letnimi šolskimi počitnicami. Učno osebo je lahko med letnimi šolskimi počitnicami klicano na tečaj za strokovno izpopolnitev ali na druge dolžnosti v zvezi s pripravami za začetek šolskega leta. Samo če so taki ali drugi opravičljivi razlogi, kot je bolezen, odhod na vojaške vaje in podobno, je treba učitelju omogočiti, da izkoristi letni dopust zunaj šolskih počitnic. Menjava službe vsekakor ni tak opravičljiv razlog, ki bi obvezoval šolo, da mora prosvetnemu delavcu omogočiti, da izkoristi letni dopust med šolskim letom. T. ŠAREC

Obvestilo

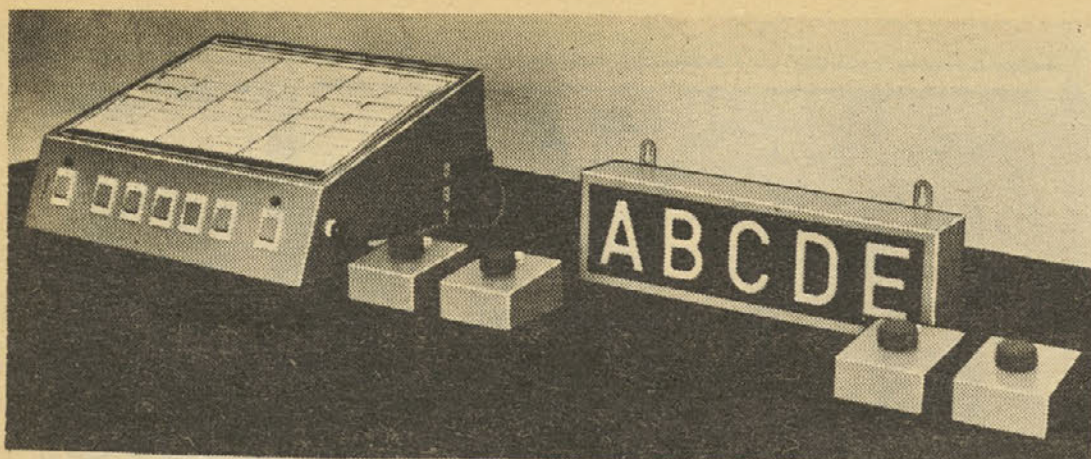
SAMOPOMOČ prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije, Ljubljana, Gosposka ul. 3, obvešča poverjenike in člane, da so začasno določeni naslednji uradni dnevi in ure:

Ponedeljek – 16. do 18. ure
Sreda – 16. do 18. ure
Četrtek – 8. do 11. ure
Sobota – 8. do 11. ure.

Obenem obveščamo člane, da znaša po sklepu zadnjega občnega zbora članarina za l.

1971 din 48,–. Pomoč svojem umrlega člana je s 1. I. 1971 zvišana od 1.000 na 1.400 din. Štev. našega računa je: 501-8-44.

K vpisu v Samopomoč vabimo vse, ki še niso člani, pa so zaposleni v prosvetnih ali znanstvenih ustanovah (in njihove zakonske tovariše) in še niso presegli 40 ali 50 let starosti. Pristopnina znaša 3 din. Informacije dobite v pisarni Samopomoči v Ljubljani, Gosposka ul. 3. ODBOR SAMOPOMOČI

SISTEM RESPONDERJEV

Učni pripomoček „Sistem responderjev“ utrjevanje učne snovi. Ta učni pripomoček se lahko uporablja v vseh fazah učnega procesa, zlasti pa za tekoče preverjanje pridobljenega znanja, za učiteljevo lastno kontrolo uspešnosti dela in za polprogramirane učne teme.

Samostojna organizacija združenega dela
Proizvodnja dvokoles in opreme
Tovarna Savlje
61000 Ljubljana, Savlje 89
telefon: 341-171 telegram: rogsavlje

REDAKTORICA MLADINSKEGA PROGRAMA
RTV LJUBLJANA:

Nimamo stika s prosvetnimi delavci

Mladinska redakcija RTV Ljubljana pripravlja serijo TV filmov za otroke z naslovom „Srečni metulj“. Sam naslov serije bi lahko obetal mnogo. Zakaj? Spomnimo se, da je pred leti prav zgodba iz cikla Tiktak „Srečni metulj“, dobila na festivalu TV filmov priznanje kot najboljša otroška TV oddaja. Letos poleti je dobila isto oddajo v Muenchnu nagrado za scenarij, Staš Potočnik pa je dobil za režijo nagrado Mladega pokolenja. Avtorica nagrajene oddaje je bila Irena Jurgielewiczowa. TV oddaja pa je priredila Milena Ogorelčeva. Že pred festivalom na Bledu so zgodbo „Srečni metulj“ videli predstavniki francoske televizije. Ker jim je bila oddaja všeč, so predlagali ljubljanski TV, naj jim pripravi serijo 13 takšnih oddaj, ki pa ne bi bile samo slikanice, kot je bilo to prvotno, pač pa nekaka kombinacija igranega in risanega filma. Milena Ogorelčeva je zbrala 13 zgodb iz cikla Tik tak, ki so imele v prvotni realizaciji največ uspeha, jih na novo adaptirala in pripravila za realizacijo.

Ta serija je od prvotnih zgodb po tehnični plati mnogo bolj zahtevna in je torej delana v nekakšni koprodukciji s francosko televizijo. Posamezne zgodbe so sklenjena celota in jih povezuje le glavna igralka: Veronika Drolic in Polde Bibič. Na vsak način gre tu za velik projekt in ne navsezadnje za neko prelomnico na področju televizijskih oddaj za otroke. Omeniti je treba, da bo precejšen del zgodb sneman „v triku“ in da bo tudi tehnika v tem primeru postavljena pred veliko preizkušnjo. „Srečni metulj“ bo serija zgodb primerna za predšolske otroke in učence nižjih razredov osnovnih šol. In kdaj bo na naših malih zaslonih? Če ne bo posebnih težav, v začetku prihodnjega leta, čeprav so nekateri mnenja, da bi s predvajanjem te zgodbe raje počakali na čas, ko bo tudi nas navdušila ali pa ne, barvna televizija.

Prav gotovo imajo prav tisti, ki pravijo, da je otroški in mladinski program ljubljanske TV še v eksperimentalni fazi. Ne katere stvari so gotovo že dogane, marsikaj pa bo potrebno še odkriti. Spoznati bo treba nove prijeme in načine realizacije, preiti iz rahlo naivne improviziranosti, ki za otroke ni le neprimerna, temveč škodljiva, k načrtnemu delu. Vse te otroške oddaje, ki smo jih do sedaj gledali na naši televiziji, tu mislim na ljubljansko televizijo, so imele nek svoj namen. Bile

so sicer preprosto realizirane, a so vendar imele neke vzgojne in izobrazbene momente. Njihov namen je bil pomagati manjšemu otroku k razumevanju nekaterih splošnih pojmov, posredovati mu nek odnos do risbe, plastike ali glasbe. Prav gotovo bi človeka zanimalo, koliko mu je uspelo narediti na tem področju, toda teh rezultatov pri nas na žalost ni. Priznati pa moramo, da se pogosto zgodi, da mi uspehov ne zabeležimo, medtem ko jih beleži kulturna javnost zunaj naših meja. Spomnimo se otroške glasbene oddaje „Živalski karneval“, ki je bila nagrajena na Japonskem, spomnimo se še nekaterih drugih oddaj, ki so ostale kljub vsemu zapažene.

S tovarišico Ogorelčevo sva kramljala o tem in onem in prav gotovo nisva mogla mimo težav. Le kje jih ni in da bi jih ne bilo

v televizijski hiši? Velika časovna in programska prenatrpanost, pomanjkanje študijskega prostora, finančne težave, nekoliko zapostavljeno dojemanje dela na področju mladinske televizije in še in še.

Načrti so, tudi dobra volja je v ljudeh. Prav v teh dneh končujejo oddajo „Nina pa Ivo“, to je zgodba, ki jo je napisala Ela Peroci in je posneta v naravi.

„Nimamo stika s prosvetnimi delavci,“ je potožila tov. Ogorelčeva ob koncu najinega razgovora. „Zavedam se, da smo tega v veliki meri sami krivi. Naše sodelovanje bi moralo biti organizirano, načrtno in študijsko. Prepričana sem, da se bo tudi na tem področju stvar obrnila na bolje, toda za to bo treba človeka — celega človeka!“

SILVO TERŠEK

Osnovna šola Gustava Šiliha, Laporje

razpisuje delovno mesto:

učitelja za slovenski in srbohrvaški jezik za določen čas od 15. marca do 30. junija 1971.

Pogoji: predm. učitelj slovenščine — srbohrvaščine ali učitelj PA (slovenščine — srbohrvaščine) s končanim učiteljskim. V poštev pride tudi upokojeni učitelj. Stanovanja ni, ugodne pa so zveze z avtobusom.

OSNOVNA ŠOLA CANKOVA

razpisuje

prosto delovno mesto
UČITELJA ZA RAZREDNI POUK
ZA III. RAZRED

za določen čas (od 5. marca 1971 do 30. junija 1971.)

Pogoji: učitelj s srednjo ali višjo izobrazbo.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Na sliki prizor iz TV serijskega filma „Srečni metulj“

Ravnotežje

„Ah, te noge!“ večkrat slišimo moški vzdih občudovanja. Če nimamo takšnih nog, da bi vzdihovali za nami, nič hudega. Res pa je, da ni vseeno, ali so naše noge res noge ali samo „pribor“ za hojo.

Današnja moda je naš zaveznik z vsemi vrstami dolžine pri oblekah. Izberimo tako dolžino, ki nam najbolj ustreza in se v njej najbolje počutimo. Na voljo so nam tudi dolge hlače. Razumljivo je, da bomo noge pokazale v miniju ali midiju, če so lepe. V nasprotnem primeru se odločimo raje za maksimale oblike ali široke hlače. Ne smemo pozabiti na barvo nogavic. Nogavice svetlih barv bodo primerne za normalne ali vitke noge, ker dajejo debelejši videz, nogavice temnih barv pa bodo primernejše za močnejše noge.

Ce nimamo ravnih nog, se izognimo progastim nogavicam, ki to napako še poudarijo. Pazimo na pravilno izbiro obutve. Biti mora predvsem udobna. Proč z vsemi premajhnimi čevlji ala „Pepelka“. Tesna obutev kviri nogo in kazi hojo. Isto velja za preveliko obutev. Po možnosti ne nosimo ves teden istih čevljev. Bodimo našim nogam mati, ne mačeha. Negujemo jih, saj si to zaslužijo. Potrpežljivo in vztrajno nosijo vse življenje vso težo našega telesa. Za zdravje in lep videz naših nog pazimo, da se ne pojavijo zatiski ali kurja očesa. Če jih že imamo, jih čimprej odpravimo. Pri obutvi bodimo pozorni pri izbiri pete. Čeprav je trenutno moderna udobna obutev s široko peto, ki daje nogi zaželeno trdno osnovo, ni ta rešitev primerna za vse oblike nog. Težka oziroma široka peta bo lepo pristajala močnejši nogi, ker ji bo dala videz vitkosti. Visoka peta se bo podala skoraj vsaki nogi, nizka peta pa bolje vitki ali normalni. Jasno je, da ima pri višini pete besedo tudi višina postavbe.

Žena izrazito majhne postavbe si lahko dovoli srednje visoko peto, naj se izogne pretiravanju v višini pete, ker ne doseže zaželenega podaljšanja figure, ampak postane smešna.

Se besedo, dve o hoji. Hoja naj bo lahkotna. Z voljo lahko to prav kmalu dosežemo. Če nosimo težko torbo, poizkusimo ostati vzravnane. Za lep videz je važno, da nosimo glavo

pokonci, kot bi imele na glavi vrč vode. Pri hoji pazimo, da bodo koraki normalno dolgi in da teža telesa prenašamo od prstov na peto in ne nasprotno. Žena, ki hodi s sklonjeno glavo med rameni in postavlja svojo težo najprej na peto, deluje vse prej kot graciozno.

Izognimo se vsakemu posnemanju manekenk, če želimo

biti naravne. Hoja, razkoračena, stoji ali sedenje, ki je primeren za poze pri modnih revijah, je vsakdanjem življenju neprikladno, da ne rečem neokusno in celo vulgarno.

Hoditi moramo čim bolj naravno, brez pretiravanja, brez posnemanja drugih; dovolj nežno, da smo ženske in dovolj resno, da smo dame.

Kinematografi prikazujejo

Neevi. Zgodba o prijateljstvu med pasjim in medvedjim mladičem je že sama po sebi prava lačna. Kameri se je posrečilo, da lepimi posnetki narave napravi film še lepši. Film priporočamo za ogled v osnovni šoli. - mb

TRISTANA (Fest 71)

Film Luisa Bunuela, ki ne impresionira tako, kot smo pri tem velikem mojstru navajeni. Vendar je Bunuel še vedno kritičen opazovalec družbe, ki po njegovem nastavlja posamezniku svoje pasti in moralo, katere pa avtor ne sprejema in se ji ne prilagaja. V Tristani je pokazal deformacije človeške psihe, ki so posledica konformističnega prilagajanja okolju. Tako je Tristana, kljub nekoliko slabšemu sprejemu filmske javnosti, še vedno del Bunuelovega umetniškega creda. Priporočamo za ogled in razgovor v srednji šoli! - mb

VENEC POPKOV (fest 71)

Film ameriškega režiserja Roberta Clisa Millerja, ki ga je posnel v Angliji po romanu Janina Elliott. V nekoliko nedosledni realizaciji je čutili režiserjevo potrebo, da govori o lepoti ljubezni, o posledicah in odgovornostih, ki so jih mladi dolžni prevzeti in nositi. Vendar pa pri tem nekoliko sladkobno zaradi tega onemogoča večjo čustveno prizadetost gledalca. - mb

ŠVEDSKA LJUBEZENSKA ZGODBA (Fest. 71)

Film švedskega režiserja Roya Anderssona, ki je lep opis prv mladostne ljubezni, vtak grozljivo podoben konsumne družbe, v kateri je prišlo do izničenja vseh intimnejših vezi med ljudmi in človeka samega. Režiserjev odnos do tega problema je izredno subtilen. Ustvaril film, ki zasluži, da mu v srednji šoli posvetimo večjo pozornost. - mb

ODREŠENJE BYRONA (Fest. 71)

NESA je film Williama Wylerja, ki nosi v sebi vse atribute sedaj znanih stvaritev tega mojstra. Izredna preciznost dramaturške obdelave, pomembni dialogi, stilna izdelanost impresivnih filmskih izrazov omogočijo, da je drama, obravnava raso nestrpnosti, presega standardni način, kakor se lotiti problema. Ne zanimajo več le črni človek, ki upravičeno in zavestno išče svoje pravice. Wyler predvsem analizira položaj belega človeka, ki razumsko akceptira potrebo po enakopravnosti, v praksi pa deluje proti temu prepričanju. Film priporočamo za ogled in razgovor v srednji šoli. - mb

POIŠČI PROSTOR ZA SMRT

Western, ki je nastal ameriško-italijanski koprodukciji. Skonstruiran zaplet in vse preveč znane filmske šablone narede film nezanimiv. - mb

OROPAJ SVOJEGA BLIŽNJEGA

Kriminalka z igralko ma Claudio Cardinale in Rockom Hudsonom. Kljub pričakovani dvakratni metamorfozi vestnega in sposobnega ameriškega policista in veselimu zapletu vlomilca in hčere italijanskega policista in njegovih sorodnikov policistov ter poizkusu psihološke utemeljitve postopkov glavnih junakov film ne odstopa od povprečne kriminalke, namenjene zabavi. - mb

Delovna skupnost osnovne šole Vinka Megle Odranci

razpisuje prosto delovno mesto

učitelja za nemški jezik, PRU, za nedoločen čas

Nastop službe takoj. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Starejši učiteljski par išče službo na podružnični šoli (nižja stopnja) kjerkoli v Sloveniji. Lahko pa uči tudi predmetno na višji stopnji.

Ponudbe pod PRAKSA IN VESTNOST

Razširjajte svoj list!

Razpisna komisija pri
ŠOLI ZA OBLIKOVANJE V LJUBLJANI
razpisuje

prosto delovno mesto s polnim delovnim časom za nedoločen čas

1 PROFESORJA ZA SLOVENSKE JEZIK

Pogoji:

— dovršena filozofska fakulteta

— nekaj let prakse

— nastop službe: 1. septembra 1971

Prošnjo z dokumentacijo vložite v 15 dneh po razpisu pri upravi šole.

Stanovanja ni.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Svet I. OSNOVNE ŠOLE DANETA SUMENJAKA
v MURSKI SOBOTI

razpisuje prosto delovno mesto

UČITELJA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO —
PRU; za nedoločen čas

V kraju je možno dobiti samsko sobo.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.